

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 23 MEI 1928

No. 647

INHOUD.

DE FINANCIËLE PERSPECTIEVEN VAN NEDERLANDSCH-INDIË I door <i>Mr. Dr. B. J. F. Steinmetz</i>	436
Een Kanttekening bij de Memorie van Antwoord over het wetsontwerp op de Naamlooze Vennootschappen door <i>Mr. Aug. Philips</i>	438
Het gebruik der Arbeidsbeurzen door de werkgevers door <i>Mr. Dr. J. H. van Zanten</i>	440
De regeling der arbeidsvoorwaarden voor 1928/1929 door <i>Ir. B. Bölger</i>	441
De Rijksmiddelen.....	444
AANTEEKENINGEN:	
De eerste zitting van de Raadgevende Economische Commissie te Genève.....	446
Het Jaarverslag van de Surinaamsche Bank over 1927	447
Het Amerikaansche Tarief.....	448
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië.....	449
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.....	450
MAANDIJSFERS:	
Posterijen, Telegrafie en Telefonie.....	450
Rijkspostspaarbank.....	450
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam.....	450
Overzicht der Rijksmiddelen.....	451
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	451—458
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart*.

Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma*.

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonneés, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruijgeplaatweg.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 6729.*

BERICHT.

In verband met de Pinksterdagen zal het eerstvolgende nummer Donderdag 31 Mei verschijnen.

22 MEI 1928.

De geldmarkt bleef vrijwel onveranderd. Het aanbod van geld bleef gering, mede doordat geldgevers weder meer terughoudend werden na de verhooging van het tarief van de New-Yorker Federal reservebank. Particulier disconto noteerde meestal $4\frac{3}{16}$ pCt. en de prolongatie-rente 4 à $4\frac{1}{4}$ pCt. Alleen Callgeld

was ruimer verkrijgbaar en liep van $4\frac{1}{2}$ tot 4 pCt. terug.

* *

Op den weekstaat van de Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met f 6,9 millioen te zijn afgenomen. De beleeningen geven een vermindering van f 7,9 millioen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk klom van f 2,1 millioen tot f 4,4 millioen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel op dezelfde hoogte. Het zilver vermeerdeerde met f 100.000,—. De post papier op het buitenland steeg met f 150.000,—, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans met f 100.000,— verminderden.

De biljetten-circulatie blijkt met f 17,1 millioen te zijn teruggegaan, en noteert thans f 794,5 millioen. De rekening-courant-saldi klommen met f 5,1 millioen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 2,6 millioen meer dan verleden week. Het dekkingspercentage is nagenoeg 55.

* *

De wisselmarkt was weder zeer stil, ook in verband met den feestdag. Vrijdag waren de koersen aanvankelijk vrij vast in verband met de verhooging van het New-Yorksche disconto, zoodat dollars tot $2.48\frac{1}{2}$, Londen tot $12.10\frac{1}{2}$ en Markten tot $59.32\frac{1}{2}$ opliepen. De vaste houding van de geldmarkt deed echter reeds direct meer aanbod loskomen, zoodat alle koersen weder vrij snel terugliepen.

LONDEN, 21 MEI 1928.

Er was goede vraag naar geld in de eerste dagen van verleden week tegen prijzen van $4\frac{1}{2}$ en 5 pCt., waarmede de Bank van Engeland vermeden werd. Het was niet geheel duidelijk, waarin de oorzaak voor deze schaarschte lag, want het feit, dat de markt 10 millioen meer schatkistwissels had op te nemen dan afbetaald werden, was geen genoegzame verklaring van de vrij groote schaarschte. Op Vrijdag en Zaterdag trad de gebruikelijke weekend geldruimte weder in.

Disconto, hetwelk uit hoofde van het duurder geld alreeds vast gestemd was, werd vrij sterk beïnvloed door de verhooging op $4\frac{1}{2}$ pCt. van het officieel disconto in New York. De schatkistpromessen moesten op Vrijdag dan ook een fractie boven 4 pCt. worden toegewezen en geruchten, dat New York een verhooging met $\frac{1}{2}$ pCt. waarschijnlijk niet voldoende zou achten en dus vrees voor een verdere rijzing niet ongegrond kon genoemd worden, maakten den toon op de discontomarkt op Vrijdag en Zaterdag zeer vast, terwijl verschillende huizen weigerden à 4 pCt. te kopen.

Ook heden duurt deze vaste stemming voort, ofschoon reeds teekenen voor een lichte ontspanning worden opgemerkt. De toestand wordt echter beheerscht door de New-Yorksche geldmarkt, terwijl de invloed van de Fransche aankopen momenteel minder merkbaar is.

DE FINANCIËLE PERSPECTIEVEN VAN NEDERLANDSCH-INDIË.

I.

Een beschouwing over de huidige financiële vooruitzichten van Nederlandsch-Indië vindt uit den aard der zaak haar matuurlijk uitgangspunt in de hoofd- en aanvullingsbegroting voor het jaar 1928 en de voorloopige uitkomsten van 1927; nochtans dient aan deze beschouwing vooraf te gaan een uiteenzetting van de financiële ontwikkeling der laatste jaren, in het bijzonder van den invloed dien deze op de vermogenspositie van het Land heeft uitgeoefend.

	's Lands vaste en vlottende schuld bedroeg	einde 1923	einde 1927
vaste schuld	1.067	1.053	
vlottende schuld	223	—8.6	
	totaal 1.290	1.044.4	

zoodat een schuldvermindering ten bedrage van bijna 250 miljoen heeft plaats gevonden.

Deze verbetering van de vermogenspositie van Nederlandsch-Indië is te danken aan de, vergeleken met de begrotingscijfers, uiterst gunstige financiële uitkomsten der jaren 1924 t.m. 1926. Zulks moge blijken uit het navolgend overzicht.

	slot geheele dienst ramingen	id. buitengew. dienst ramingen	id. gewone dienst ramingen	utk.	utk.	utk.
1924	—84.-	+50.7	—59.8	—40.8	—24.2	+91.5
1925	—52.7	+66.8	—39.3	—38.-	—13.4	+104.8
1926	—57.3	+45.4	—47.7	—43.8	—9.6	+89.2

In plaats van met een deficit van in totaal 194 miljoen wijst de geheele dienst een batig slot van 162,9 miljoen aan, zoodat de verwachtingen de uitkomsten met 356,9 miljoen hebben overtroffen.

Onderstaand moge blijken, hoe dit verschil tusschen uitkomsten en ramingen voor wat den gewonnen dienst betreft nader valt te analyseeren.

	1924		1925		1926	
	Gunstiger	Ongunstiger	Gunstiger	Ongunstiger	Gunstiger	Ongunstiger
Belastingen ..	55.6		70.8		65.8	
Monopolies ..		3.1		1.3		2.5
Producten ...	21.9		25.7		28.4	
Bedrijven....	5.1		5.9		2.4	
All. middelen	13.8		6.7		8.4	
Uitgaven	22.5		9.5			8.6

Het spreekt welhaast vanzelf, dat zoo gunstige en zoozeer van de ramingen afwijkende uitkomsten nimmer hadden kunnen zijn verkregen, indien niet ten aanzien van de middelen een bewuste reserveeringspolitiek was gevoerd.

Voor het tinmiddel was die reserveeringspolitiek niet nieuw, alleen is zij juist in de jaren 1924—1926 van bijzondere beteekenis geworden, omdat de tinprijzen zich met een enkele onderbreking in steeds stijgende richting hebben bewogen. De begrotingsramingen van het tinoverschot waren tot en met de begroting voor het jaar 1926 gebaseerd op tinprijzen van f 130 per pikol, in werkelijkheid bedroeg de gemiddelde tinprijs in de jaren 1924, 1925 en 1926 respectievelijk f 177, f 187 en f 215 per pikol.

Onderstaand overzicht geeft een beeld van het verschil tusschen begrotingsraming en uitkomsten van het overschot (bruto) van het tinmiddel.

(In miljoenen guldens).

Jaar	Tin-overschot		
	Raming	Opbrengst	Vershil
1924.....	26.7	38.9	12.2
1925.....	31.1	46.6	15.5
1926.....	32.9	53.3	20.4
Totaal.....	90.7	138.8	48.1

Ten aanzien van den meevaller, dien de belastingen hebben opgeleverd, moet een onderscheid worden gemaakt: een zeer belangrijk deel ervan werd verkregen uit de opbrengst van opgeheven belastingen en uit het binnenkomen van achterstallige inkomstenbelasting; daarenboven echter is de economische opleving van Nederlandsch-Indië in de jaren 1925 en 1926, naar vanzelf spreekt, vooral in de opbrengst der be-

lastingen, in het bijzonder van inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting en in- en uitvoerrechten, tot uitdrukking gekomen.

Van den gunstigen invloed der economische opleving op de belastingopbrengst wordt respectievelijk, voor wat betreft de belastingjaren 1925 en 1926, gewag gemaakt op pag. 4 en 5 van de financiële nota voor 1927 en pag. 4 en 5 van de financiële nota voor 1928.

Ruw geschat kan de belastingmeevaller in de jaren 1924, 1925 en 1926 ten bedrage van 192.2 miljoen in totaal voor 80 pCt. worden toegeschreven aan de opbrengst van achterstallige en opgeheven belastingen, voor circa 20 pCt. aan vermeerdering van opbrengst door de gunstige economische omstandigheden. Hierbij dient te worden aangeteekend, dat de opbrengst der opgeheven en achterstallige belastingen pro memorie werd geraamd of buiten beschouwing bleef en met den invloed der gunstige economische omstandigheden in de begrotingsramingen slechts ten deele rekening kon worden gehouden.

Het eerst, dus reeds in het jaar 1925, werd de opbrengst van in- en uitvoerrechten door de gunstige economische constellatie beïnvloed, pas een jaar later die van inkomsten- en vennootschapsbelasting. Merkwaardig is, dat de uitvoerrechten in 1926 nog meer hebben opgebracht dan in 1925, hoewel de rubberprijzen toen weer belangrijk waren gedaald (verg. pag. 4 en 5 financiële nota voor 1928).

Ten aanzien van de bedrijven mag in het bijzonder worden vermeld, dat het saldo der Staatsspoorwegen de ramingen 1924, 1925 en 1926 respectievelijk met 4.9, 6.4 en 1.5 miljoen overtrof. De gunstige uitkomsten waren te danken aan de opleving van het goederen- en vrachtvervoer, welke gepaard ging met gestadige daling van den exploitatie-coëfficiënt, zoodat, te beginnen met 1923, het bruto-overschot aanzienlijk (8 miljoen) verbeterd en in 1924 zelfs een stijging van bruto-ontvangsten met vermindering van bruto-uitgaven gepaard gaat (verg. Staatsspoor- en Tramwegen in Nederlandsch-Indië verslag over het dienstjaar 1926, pag. 20).

Onder allerlei middelen dient te worden genoemd de meevaller in 1924 van het aandeel in de winst der Javasche Bank ten bedrage van 8.6 miljoen, welke in hoofdzaak zijn ontstaan dankte aan de oplossing van het bekende geschil tusschen het Gouvernement en de Directie der Javasche Bank, waardoor het aandeel in de winst over het boekjaar 1921—1922 ten bedrage van rond f 8.1 miljoen kon worden getoucheerd. Dat ook de uitkomst 1926 de raming aanzienlijk overtrof (met 3.5 mill.) moet wederom aan de economische opleving, waarbij uit den aard der zaak ook het bedrijf der circulatiebank werd gebaat, worden toegeschreven.

Uit het voorgaande volgt, dat van het zooveel gunstiger uitvallen der uitkomsten der middelenopbrengsten in vergelijking met de ramingen zonder moeite een duidelijke scherp geteekende voorstelling kan worden gegeven: deels zijn de meevallers het natuurlijk gevolg van de gevoerde reserveeringspolitiek namelijk wat betreft de extra-tinbaten, de opgeheven belastingen en de achterstallige belastingen, die pro memorie op de begroting werden gebracht of waarmede geen rekening werd gehouden, voor een ander deel heeft de economische opleving, welke vooral verband hield met de ongekende stijging der rubberprijzen, ook een belangrijk deel daartoe bijgedragen.

Het is van groot belang, dat in de financiële nota's der laatste jaren de opbrengstcijfers van achterstallige en opgeheven belastingen afzonderlijk zijn vermeld.

Het onderstaande overzicht, samengesteld aan de hand van de financiële nota's en elders verschaft gegevens, geeft een beeld van de uitkomsten der jaren 1922 t.m. 1926 nadat telkenmale de belastingopbrengsten, welke op een bepaald jaar betrekking hebben, doch eerst later zijn geïnd aan het saldo van dat jaar zijn toegevoegd resp. van het saldo van het dienstjaar,

waarin de inning plaats vond, zijn afgetrokken. Slechts zoodoende is het mogelijk een zuiver beeld te verkrijgen van het gevoerd financieel beleid, daar het eerst later binnenkomen van belastingpenningen uit den aard der zaak een zuiver technische factor is, waardoor het beeld van de werkelijke uitkomsten van elk dienstjaar niet mag worden vertoebeld. Ik moge nog opmerken, dat deze cijfers slechts op approximatieve juistheid aanspraak maken.

slot begrotingsreken.	belasting in latere jaren geind	belast. op vroegere jaren betreffende hebbend opgeh. bel. ink. bel.	werkelijk slot
1922 - 7.3 mm.	62.- mm.	61.3 + 143.- 204.3 mm.	- 149.6 mm.
1923 + 4.- mm.	41.- mm.	30.9 + 83.- 113.9 mm.	- 68.9 mm.
1924 + 91.5 mm.	17.- mm.	20.7 + 63.- 83.7 mm.	+ 24.8 mm.
1925 + 104.8 mm.	(onbekend)	25.3 + 35.- 60.3 mm.	+ 44.5 mm.
1926 + 89.2 mm.	(onbekend)	8.1	+ 81.1 mm.

Mr. Wiessing in den Volksraad, ¹⁾ de heer Vleming in een artikel in de „Socialistische Gids”, ²⁾ de laatste overigens in termen, die voor rekening van den schrijver blijven, hebben er de aandacht op gevestigd, dat, indien mede in beschouwing worden genomen de in latere jaren geïnde belastingpenningen, welke op die periode betrekking hebben, het tijdvak 1917—1921 geen tekort heeft opgeleverd. Dit is juist, er is zelfs een klein batig saldo, daartegenover echter mag niet worden voorbijgezien, dat opvoering van het peil der uitgaven tot het niveau der inkomsten in economisch gunstige jaren, temeer indien deze economische voorspoed eigenlijk slechts het karakter van „schijnwelvaart” draagt, reeds in het algemeen, doch vooral voor een land als Indië, uitermate bedenkelijk moet heeten. Het ook op 1 Januari 1927 nog niet geheel gedekt deficit moge uitsluitend in de jaren 1922 en 1923 zijn ontstaan; indien echter in de vorige jaren de uitgaven op lager peil waren gebleven, had een reserve gevormd kunnen zijn om den schok op te vangen en zou deze bovendien minder ernstig zijn geweest.

Van hoe groote beteekenis overigens de ontvangsten-factor voor het herstel van 's lands financiën is geworden, blijkt wel daaruit, dat de gewone dienst van het jaar 1923, die naar opzet en uitkomsten nog sterk door de bezuiniging was beheerscht (uitgaven 645 miljoen tegen 759 miljoen in het vorig jaar), naar uit het voorgaande blijkt een aanzienlijk deficit liet, de gewone dienst van 1926 daarentegen, welk jaar na de bezuinigingsperiode valt, met een uitgaventotaal van 681 miljoen een aanzienlijk voordeelig saldo aanwist.

De verbetering van 's Lands vermogenspositie in de jaren 1924—1926 moge nog door een enkel ander cijfer worden toegelicht. Het nadeelig slot van den gewonen dienst van de tienjarige periode 1912—1921 bedroeg 378 — 61 = 317 miljoen, dat dit deficit eigenlijk is ontstaan in 1922 en 1923, doch overigens in de financieele politiek der voorgaande jaren in kiem verscholen lag, toonde ik in het voorgaande aan. Volgens zeer voorloopige opgaven is in 1927 op den gewonen dienst wederom een overschot verkregen van plm. 60 miljoen, zoodat begin 1928 het geheele crisis-tekort was ingehaald.

Ongeveer de geheele landsschuld op 1 Januari 1928 kan dus worden geacht te staan tegenover uitgaven voor den buitengewonen dienst, welke een in hoofdzaak direct productief d.w.z. rendabel karakter hebben gedragen. Hierbij mag echter niet worden voorbij gezien, dat zeer waarschijnlijk niet onaanzienlijk zal moeten worden afgeschreven op de in de crisis-jaren gedane uitgaven voor den buitengewonen dienst, die vooral van het jaar 1917 af sterk zijn opgelopen en eerst in 1923 en 1924 weer een meer normaal peil hebben bereikt.

¹⁾ Handelingen 1e gewone zitting 1925, pag. 76.

²⁾ Jaargang 1926, pag. 1085.

Uitgaven van den buitengewonen dienst in de jaren

1917	48.9	1922	92.-
1918	70.3	1923	65.-
1919	97.6	1924	48.3
1920	138.7	1925	39.6
1921	189.9	1926	65.2

De stijging der buitengewone uitgaven in de jaren 1919—1923 is ten deele het gevolg van uitbreiding van het aantal productieve werken in die jaren ondernomen, voor een ander deel van de algemeene prijsstijging. Gelijk bekend is hierdoor o.a. bij het havenwezen de directe rentabiliteit, welke sinds 1912 (het jaar waarin het bekende rapport Kraus-de Jongh verscheen) tot richtsnoer gold, geheel in de knel gekomen. Door de invoering van het met ingang van 1 Januari 1928 in werking getreden goederengeld is die rentabiliteit slechts zeer ten deele hersteld, gelijk blijkt uit den staat Va der financieele nota 1928 (netto overschot havenwezen tekort 4,3 miljoen). Voor de spoorwegen geldt m.m. hetzelfde, hiervoor bedraagt het tekort in den staat Va 7,8 miljoen. ¹⁾ Dit behoeft geen verwondering te wekken, want aan de stijging der buitengewone uitgaven zijn juist havenwezen en staatspoorwegen wel tot de aanzienlijkste bedragen debet geweest, hetgeen blijkt uit de navolgende cijfers:

Buitengewone uitgaven havenwezen en spoor- en tramwegen in de jaren 1917—1924.

	Havenwezen	Spoor- en tramwegen
1917	8,1	24,3
1918	8,8	29,7
1919	10,—	39,9
1920	18,8	65,5
1921	34,7	92,8
1922	21,5	29,—
1923	14,6	19,7
1924	4,2	17,3

De heer Van den Bussche heeft destijds in dit tijdschrift ²⁾, behalve dit, nog andere elementen van interest aangewezen, zoo o.a. het feit, dat de samenstelling van den buitengewonen dienst niet in elk opzicht den toets eener gerechtvaardigde critiek kan doorstaan, zoomede, dat op de leeningen door Nederlandsch-Indië aangegaan vermoedelijk aanmerkelijk minder wordt afgelost dan de bedrijfs-economisch noodzakelijke afschrijvingen op het in de landsbedrijven enz. gestoken kapitaal na volledige uitvoering der bedrijvenwet zullen bedragen.

Wat het eerste punt betreft moge worden vermeld, dat in de begroting voor 1927 de rekening der vloot-uitbreiding naar den gewonen dienst werd overgebracht, dit vond tevens plaats voor de voorafgaande jaren. Echter dient te worden vermeld, dat gelijktijdig

¹⁾ Aan dezen staat komt slechts zeer betrekkelijke waarde toe: In het bijzonder trekt de aandacht, dat voor de berekening van het netto-overschot niet in aftrek wordt gebracht afschrijving, doch reserve wegens waardevermindering of voor vernieuwingen. De S. S. gaat aldus te werk: de uitgaven voor vernieuwingen worden gebracht ten laste van een reservefonds, doch op de exploitatierekening geboekt. In het reservefonds moet jaarlijks worden gestort het bedrag van de noodzakelijke afschrijvingen. Onder evengenoemd hoofd: „Reserve enz.” in staat Va wordt opgenomen de storting in het fonds ten bedrage van bijna tien miljoen verminderd met de uitgaven van vernieuwingen ten bedrage van circa 1½ miljoen en de rente van het fonds ad ruim 5 miljoen pro resto dus 3½ miljoen. Dit zou zeer mooi zijn, indien het fonds inderdaad bestond, het is echter volkomen denkbeeldig. De geheele manipulatie heeft dus slechts de bedoeling om de afschrijving met de gedroomde rente te verminderen en het tekort gunstiger voor te stellen dan het in waarheid is. Voorts dient erop te worden gewezen, dat het havenwezen ten aanzien der afschrijvingen een annuïteitensysteem volgt en veel minder afschrijft dan bedrijfs-economisch noodzakelijk is (verg. o.a. voorloopige bedrijfscijfers over 1926 pag. 12 e.v.).

²⁾ E.-S. B. van 25 Nov. 1925. „De Indische Financiën” pag. 1034 e.v. en 1054 e.v.

met deze zuivering en beperking van den buitengewonen dienst de uitgaven voor terugbrenging van particuliere landerijen tot het Staatsdomein geheel ten laste van buitengewoon werden gebracht. In de voorafgegane jaren geschiedde dit voor $\frac{1}{2}$, omdat werd aangenomen — overigens naar het schijnt op losse gronden — dat de rentabiliteit dezer uitgaven tot uiting komende in de verruiming van belastingbevoegdheden enz. 4 pCt. bedroeg, zoodat met het oog op den rente-standaard van ongeveer 6 pCt. circa $\frac{1}{2}$ van de bestede sommen als niet rendabel moest worden beschouwd. De gevolgde gedragslijn moet blijkbaar uit de groote urgentie van dezen maatregel worden verklaard. Overigens werd bij de financiële nota voor het jaar 1927 van de noodzaak van verdere sanering, voorzover de stand van 's Lands financiën deze zou toelaten, melding gemaakt.

Ten gevolge van de bij de begroting voor 1926 voorgestelde maatregelen tot extra-schulddelging in de jaren 1926 t.m. 1933 is de aflossing op de Nederlandsch-Indische leeningen, indien de aankoop van Indische schuld daaronder wordt begrepen, aanzienlijk versterkt. Doch nog niet zoo, dat deze aflossing gelijken tred houdt met de noodzakelijke afschrijving op het in de bedrijven gestoken kapitaal en evenmin dat in 1934 in totaal evenveel is afgelost als het geval ware, indien reeds dadelijk na de uitgifte der dollar- en sterling-leeningen regelmatig met aflossen begonnen zou zijn.¹⁾

Daarenboven kon één ding niet ongedaan worden gemaakt: de zeer hooge gemiddelde rente der Indische Staatsschuld: ruim 6 pCt., d.i. circa 1 à 1½ pCt. hooger dan de thans geldende rentestandaard, waarvan de rente, tegen welke Nederlandsch-Indië op het oogenblik een leening zou kunnen plaatsen, wel niet belangrijk zal afwijken. En dat deze hooge gemiddelde rente in hoofdzaak is te wijten aan de voorshands onconverteerbare dollar- en sterling-leeningen tot een gezamenlijk bedrag van ruim een half milliard gulden zal in het hierna volgende nog nader worden uiteenzet.

Inmiddels, hoe groote aandacht de boven aangewezen minder gunstige factoren in de toekomst nog zullen eischen, uit de in het voorgaande gegeven uiteenzetting blijkt wel, dat zij tegenover de verbetering van 's Lands vermogenspositie, welke in de jaren 1924—1926 heeft plaats gevonden, vrijwel wegvallen.

En deze verbetering is des te meer toe te juichen, omdat met 1926 de eigenlijke bezuiniging een einde neemt en door verschillende maatregelen, waaraan niet langer viel te ontkomen, de algemeene salarisherziening, de bestuurs hervorming en de maatregelen tot economische opheffing van West-Java, een aanzienlijke vermeerdering van uitgaven plaats vond. De gewone uitgaven, welke in 1923 645 millioen bedroegen, beloopen in 1926 681 millioen en waren voor 1927 geraamd op 696 millioen gulden. Alleen de buitengewone uitgaven blijven sterk gerantsoeneerd.

Ik heb in het voorgaande uitvoerig bij de jaren 1924, 1925 en 1926 stilgestaan, omdat deze trits een zeer merkwaardige episode vormt in Indië's financiële geschiedenis. Meer dan eens moest in herhaling worden getreden van hetgeen o.a. in het bovengenoemde artikel van den heer Van den Bussche is medegedeeld, hetgeen echter daárin zijn verklaring en verontschuldiging moge vinden, dat het van nut werd geacht om aan de hand van de financiële nota van 1928 — hetgeen destijds uiteraard niet mogelijk was — een volledig overzicht van genoemde periode en van hare betekenis voor de Indische financiën te geven.

Vatten wij het voorgaande in het kort samen. De jaren van bezuiniging en die van herstel vallen niet, althans slechts ten deele, samen, waarmede overigens niet wordt ontkend, dat de bezuiniging het noodzake-

lijk uitgangspunt vormt van het herstel. Het laatste jaar der bezuinigings- is tevens het tweede der herstelperiode. Na 1924, doch vooral na 1925, vertoont de gewone uitgaven, die sinds 1921 voortdurend waren gedaald, weer een niet onaanzienlijke stijging. Rekenen de in de latere jaren geïnde belastingen, die op die periode betrekking hebben, mede, dan laat het tijdvak 1917—1921 inderdaad geen tekort, doch ten gevolge van eene financiële politiek, waarbij de uitgaven tot het maximum der ontvangsten werden opgevoerd, was in de jaren 1922 en 1923 geen reserve aanwezig, zoodat, doordien de ontvangsten ten gevolge van de economische crisis aanzienlijk bij de uitgaven achterbleven, toen wel een zeer groot deficit moest ontstaan. Dit deficit nu is, ten deele door de gevoerde reserveeringspolitiek, ten deele door de gunstiger omstandigheden en de economische opleving van Nederlandsch-Indië in het algemeen, in de jaren 1924, 1925 en 1926 vrijwel geheel ingehaald. Het nog reesterende ten bedrage van ruim 50 millioen kan, naar nader zal blijken, geheel uit het batig slot van 1927 worden gedekt. Uit dit verloop kan worden verklaard, dat na 1923 geen leeningen behoeften te worden aangegaan tot dekking van buitengewone uitgaven en daarnaast zeer aanzienlijk op de vlottende schuld kan worden ingelopen.

De voorgenomen, ten deele reeds uitgevoerde extra-schulddelging voor de jaren 1926—1934 beoogt een verdere verbetering van 's Lands vermogenspositie. De conversie der leeningen 1919 en 1921A en 1921B in 1926, op welke zeer gunstig resultaat, zowol de terugkeer tot den gouden standaard, als de algemeene verbetering van de financiële positie van invloed is geweest, bracht het direct tastbaar resultaat eener renteverlaging van circa 4½ millioen gulden 's jaars.

Hoe belangrijk echter het herstel van 's Lands financiën mocht zijn, volledig was het allerminst. De intering, welke heeft plaats gevonden door de zoo sterke opvoering der buitengewone uitgaven in de jaren 1920 en 1921, is niet ongedaan gemaakt, de aflossing op de door Nederlandsch-Indië aangegane leeningen blijft voorshands onvoldoende, ook afgescheiden van de noodzaak van volledige toepassing der Indische bedrijvenwet is de samenstelling van den buitengewonen dienst in menig opzicht vatbaar voor zuivering en verbetering. Voorts moest worden herdacht het pijnlijk erfstuk uit de jaren 1922 en 1923. de dollar- en sterlingleeningen, waaraan valt te wijten, dat de gemiddelde rente der Indische schuld, ondanks de lage rente der leeningen 1883 en 1898, circa $\frac{1}{2}$ pCt. hooger is dan de gemiddelde rentestandaard.

De jaren 1923 t.m. 1926 vormen dus in de geschiedenis der Indische financiën een periode van zeer ingrijpend, doch onvolkomen herstel, een herstel voorts te zeer door, ten deele toevallige, ten deele voorbijgaande factoren beheerscht dan dat gelijkwaardige voortzetting ervan in de op deze periode volgende jaren kon worden verwacht.

(Wordt vervolgd).

B. J. F. STEINMETZ.

EEN KANTTEKENING BIJ DE MEMORIE VAN ANTWOORD OVER HET WETSONTWERP OP DE NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN.

Steeds scherper teekent zich het verschil in opvatting af tusschen het Ministerie van Justitie en het Nederlandsche zakenleven omtrent hetgeen een goede regeling van het vennootschapsrecht moet bevatten. Zeer kort gezegd komt het hierop neer, dat de minister ons een wet wil opdringen, die zeer uitvoerig is, veel dwingend recht bevat, weinig gelegenheid laat tot differentiatieering in den bouw der verschillende vennootschappen, overal veel publiciteit en veel invloed voor de vergadering van aandeelhouders voorschrijft, en waakt tegen de ophooping van veel macht bij weinige personen.

Daartegenover vraagt het zakenleven om een korte wet, die veel contractvrijheid laat, zoodat er plaats blijft voor groote verscheidenheid bij verschillende

i) Verg. geciteerd artikel van C. van den Bussche, pag. 1055.

maatschappijen, weinig verplichte publiciteit, en vrijheid om aan de besturen precies zooveel macht en invloed toe te kennen, als in elk bijzonder geval wenschelijk schijnt en dus den invloed der vergadering desnoods zeer sterk te beperken.

Dat verschil in zienswijze komt ongetwijfeld hieruit voort, dat men op het departement niet veel inzicht heeft in den feitelijken ontwikkelingsgang van het vennootschapsleven en dat men daardoor weinig anders ziet dan een paar algemeene stelregels en principes, die wel fraai schijnen op het papier, maar waarvan de menschen van de practijk al lang weten, dat zij in werkelijkheid niet veel waard zijn, en in elk geval onvoldoende om er de ingewikkelde vragen mee op te lossen, waarvoor het moderne bedrijfsleven zich telkens geplaakt ziet.

Zoo bijvoorbeeld die angst voor ophooping van veel macht in weinige handen. De voorzorg daartegen schijnt den minister zoo gewichtig, dat hij haar thans een der hoeksteen van het ontwerp noemt. Hij is doodsbang voor de misbruiken, die uit een te sterke positie van de besturen tegenover de vergadering van aandeelhouders zouden kunnen voortkomen. De macht der bestuurders, zoo leeraart hij, moet berusten op verdiend blijvend vertrouwen en niet op een machtspositie, die men zich bij de statuten eens en vooral verzekert. Vertrouwen, zoo zegt hij, moet geschonken worden, niet door een statutairen regel afgedwongen. Dat schijnt hem zoo overtuigend, dat hij alle hoop nog niet heeft opgegeven en zich zou kunnen voorstellen, dat juist de goede bedrijfsleiders hun oppositie zullen laten varen en te elfder ure nog zullen inzien het belang, dat de leiding beruste op vertrouwen in stede van op macht (pag. 5 der memorie van antwoord).

Dat alles klinkt allerliefelijkst en zeer stichtelijk, maar bewijst, dat deze bewindsman geen begrip heeft, waar het eigenlijk om gaat.

De directies en commissarissen, op wier voorstel de zoogenaamde oligarchische clausules in de statuten van steeds talrijker maatschappijen worden opgenomen, zijn niet de machtswellustelingen, die hij in hen ziet. Het is er hun niet om te doen, zich een positie te scheppen, waarin zij zich kunnen handhaven tegenover hun aandeelhouders, ook nadat zij hun vertrouwen verloren hebben. Dat zou trouwens onmogelijk zijn. Als een bestuur werkelijk het vertrouwen van de meerderheid der aandeelhouders niet meer geniet, moet het gaan: geen schrandere in elkaar gezette statuten kunnen het dan redden. Voor het behoud van hun machtspositie hebben zij zedelijk overwicht nog meer noodig dan statutaire bevoegdheden; want er gelden ook in het bedrijfsleven nog wetten van moraal en ook daar heeft de openbare meening een invloed, die door geen enkel bestuur lang genegeerd zou kunnen worden. Het is dus niet een streven om à la barbe van hun aandeelhouders hun betrekking met de daaraan verbonden financiële voordeelen te behouden, die hen leidt bij het inkorten van de macht der aandeelhoudersvergadering.

Was het dat, dan zouden zij ook niet zoo gereedelijk als dat pleegt te geschieden, de medewerking van hun aandeelhouders krijgen, om zulke bepalingen in de statuten te doen opnemen. Er zou dan telkens, zoowel in de algemeene vergadering, waar zij voorgesteld worden, als in de financiële en andere bladen aanmerking op worden gemaakt, en het zou dien heerschzuchtigen bestuurders maar niet zoo gemakkelijk gelukken om alle macht „aan zich te trekken”, zooals de minister het noemt. Zij behoeven echter heeltemaal niet te trekken: hun voorstellen gaan er geregeld glad door en ontmoeten geen noemenswaardige critiek.

Hoe is dat te verklaren? En indien die clausules niet gericht zijn tegen een meerderheid van aandelen, die geen vertrouwen in hen heeft, waartegen zijn zij dan gericht? Waarin vinden zij hun rechtvaardiging?

De verklaring ligt in de ontwikkeling, die het vennootschapswezen in den loop van de 19de en de 20ste eeuw heeft doorgemaakt.

Aandeelhouders in eenigszins omvangrijke maatschappijen gevoelen zich niet meer, *kunnen* zich niet meer gevoelen als *vennooten*. Hun aandelen beschouwen zij als effecten, waarvan zij dividend en, zoo mogelijk, koersrijzing hopen. Van eenige zedelijke verplichting om de algemeene vergaderingen te bezoeken gevoelen zij niets. Daarvoor hebben zij geen tijd en geen zaakkennis genoeg. Zij blijven dus kalm thuis, en de vergaderingen bestaan doorgaans uit het bestuur en een paar speciaal daarvoor opgewarmde medestanders, soms met een enkele vreemde eend in de bijt.

Maar een enkele maal is het anders. Dan komen er plotseling een groot aantal stemmers op, hetzij om het bestuur om te zetten, of om een balans af te stemmen, of om een statutenwijziging tegen te houden. En dan behoeven die opposanten volstrekt zoo bijzonder talrijk niet te zijn, om de zaak naar hun hand te kunnen zetten. Een meerderheid van alle aandeelhouders behoeven zij daarvoor vrijwel nooit te vertegenwoordigen: de groote massa is thuis gebleven.

De bedoelingen, waarmee zulke ongewone gasten op de vergadering verschijnen, hebben met de werkelijke belangen der vennootschap als zoodanig dikwijls niets uit te staan. Men ziet ze verschijnen, als er een aanslag gepleegd moet worden om een industrieele zaak, die niet vrijwillig wilde toetreden tot een internationale trust, omdat men daarin geen voordeel zag, klein te krijgen, en te dwingen — misschien zeer tot haar nadeel — tot de groote combinatie toe te treden. Of, als men een bestuur wil kiezen, dat de zaken der vennootschap drijft op een wijze, die te pas komt in de kraam van een of anderen concurrent. Ook wel, als een troepje intriganten de kans schoon meent te zien, om bij verrassing te gaan zitten op de stoelen, tot nu toe bezet door lieden, die niets minder waren dan de nieuwe liefhebbers, die nu wel eens de tantièmes in den zak willen steken.

Tegen zulke verrassingen zijn de oligarchische clausules gericht, tegen streken van de zoogenaamde „algemeene” vergaderingen van aandeelhouders, die in werkelijkheid zeer weinig „algemeen” zijn.

Het gaat er dus niet om, dat men zich wil wapenen tegen „de” aandeelhouders, nadat die hun vertrouwen verloren zullen hebben, maar men wil een verschaning tegen de *vergadering*, die maar zelden meer dan een kleine fractie van het geheele aandeelenkapitaal vertegenwoordigt, maar die zonder zulke clausules toch alle macht kan uitoefenen, alsof zij *alle* aandeelhouders omvatte. De ervaring heeft geleerd, dat zulke voorzorgen noodig zijn, en „de” aandeelhouders geven over het algemeen gaarne hun toestemming tot de invoering ervan, omdat zij zich veiliger weten in de handen van directie en commissarissen dan in die van de meerderheid op vergaderingen, als hier beschreven. En zonder zulke clausules is geen maatschappij zeker de concurrenten of de intriganten de baas te zullen blijven, ook al heeft men hun bedoelingen lang vóór den datum der vergadering in de gaten. Al is een bestuur er volmaakt zeker van, dat de meerderheid der bona fide aandeelhouders niet meedoet aan de beeraamde aanslagen, dan nog zal het de grootste moeite hebben, ja vaak niet slagen, om op de *vergadering* die meerderheid ook aan zijn zijde te zien. In Nederland luiden de aandelen doorgaans aan toonder; om er stem mee te kunnen uitbrengen moeten zij daarom vooraf worden gedeponeerd. Men krijgt er de menschen niet gemakkelijk toe, hun stukken uit hun brandkast of bij hun bank te lichten en tijdig te deponeeren. Men kent de houders niet en kan er dus niet bij hen op aandringen; soms zijn ze op reis of wonen in het buitenland; doorgaans zijn ze veel te onverschillig om zich van de zaak iets aan te trekken; wat er eigenlijk aan de hand is vernemen zij dikwijls pas als het te laat is. De moeilijkheid wordt

nog vergroot door de bepaling, dat geen bestuurder als gemachtigde mag optreden en door de beperking van het aantal stemmen, dat elk aandeelhouder mag uitspreken, geen van welke bepalingen het ontwerp flinkweg wil schrappen.

In landen, waar de aandelen meestal op naam luiden, is dat eenigszins anders. Zoo bijvoorbeeld in Engeland. Daar pleegt het bestuur bij belangrijke gelegenheden volmachten te vragen van de aandeelhouders, wier namen en adressen het uit het register kent, en dan is het met die proxies in handen veel beter dan bij ons tegen zulke streken gewapend. Bovendien zijn de aandelen meest alle in Engelsche handen, omdat de inkomstenbelasting, (die bij de bron geheven wordt van *alle* dividenden, ook al is de aandeelhouder een vreemde, die het bedrag dus niet op zijn persoonlijke aanslag kan korten), Engelsche aandelen ongeschikt maakt voor buitenlanders. Daarom zijn wel de aandelen van de Koninklijke Petroleum-Maatschappij, doch niet die van de Shell Co. een internationaal fonds geworden. Van vele der grootste Nederlandsche cultuur-, petroleum- en andere maatschappijen zitten veel aandelen bij buitenlanders, die zich van de vergaderingen eerst recht niets aantrekken en van de zaak niet veel meer weten of willen weten dan de hoegrootheid van het dividend. Van een band tusschen de meerderheid der aandeelhouders en het bestuur — zooals in Engeland — is bij ons dan natuurlijk geen sprake.

Zoo is geleidelijk een toestand ontstaan, waarbij het één miskenning der feiten zou zijn om geen waarborgen te scheppen tegen misbruiken van de vergadering van aandeelhouders.

Men mag zeggen, dat besturen van groote Nederlandsche ondernemingen, die verzuimen de hun toevertrouwde zaken met zulke waarborgen te omringen, in hun taak tekort schieten. Hoeveel Nederlandsche schepen zouden thans in plaats van op Rotterdam en Amsterdam op Bremen, Hamburg of andere buitenlandsche havens varen, als de besturen onzer stoomvaartmaatschappijen er niet door oligarchische clausules tegen gewaakt hadden? Hoeveel Nederlandsche fabrieken zouden reeds zijn gesloten, omdat haar concurrentie machtigen buitenlandschen concerns onwelkom was? Zou de Nederlandsche industrie en de Nederlandsche scheepsbouw nog veel aan de Koninklijke Petroleum-Maatschappij verdienen, als niet tijdig een stokje gestoken was tegen haar overweldiging door buitenlandsche concurrenten?

Als men op justitie eenig begrip van deze zaken had, (maar die leert men niet op een departementskamer en in de boeken over vennootschapsrecht is het niet te vinden), dan zou men eerder bedacht zijn geweest op middelen om de opeenhooping van veel macht in de handen der besturen te vergemakkelijken dan om die te bemoeilijken. Voor misbruik daarvan zou men niet zoo ontzettend bang zijn geweest, als men de feitelijke verhoudingen beter had ingezien. De directies onzer groote maatschappijen, waarover het hier gaat, bestaan toch regelmatig niet uit een enkel persoon, aan wien het gevaarlijk kon zijn zooveel macht toe te staan, maar uit een aantal collega's van doorlopend hoog gehalte, en zij staan onder voortdurend toezicht van colleges van commissarissen, waarin men in het algemeen gesproken toch ook wel eenig vertrouwen mag stellen. De zoogenaamde algemeene vergaderingen daarentegen bieden geen enkelen waarborg tegen misbruik en hebben veeleer bewezen bijeenkomsten te zijn, jegens wie voorzichtigheid op haar plaats is.

Een waarborg tegen aanrandingen met onzuivere bijbedoelingen, die door onze groote maatschappijen misschien nog veel te weinig wordt toegepast, is de statutenbepaling, waarbij de vaststelling van het dividend aan commissarissen in plaats van aan de vergadering wordt opgedragen. Het is daarom verkeerd om bindend te willen voorschrijven, dat de vergadering dat moet doen. Als een der middelen om een maatschappij er onder te krijgen, die zich door de gebruik-

kelijke oligarchische clausules (bindende voordracht, etc.) veilig waande, ziet men tegenwoordig door groepen, die om haar eigen oogmerken te dienen de baas willen worden, ook dit toegepast, dat men de balans tracht af te stemmen om zodoende iedere dividenduitkeering onmogelijk te maken. Door onthouding van dividend en tantième hoopt men aandeelhouders en bestuur wel murw te krijgen.

Dit wetsontwerp is opgebouwd op onvoldoende kennis van het onderwerp, dat het moet regelen. Het past niet op de practijk, maar steunt op een voorstelling van zaken, die met de werkelijkheid niet overeenkomt. Daarom ontmoet het zulk een algemeen verzet bij de menschen, die er mee te maken zullen krijgen. In de Eerste Kamer zitten verscheiden mannen van zaken. Zullen die hun collega's kunnen overtuigen, dat het onaannemelijk is?

AUG. PHILIPS.

HET GEBRUIK DER ARBEIDSBEURZEN DOOR DE WERKGEVERS¹⁾

Het is een niet te weerspreken feit, dat een arbeidsbeurs staat of valt met de bereidvaardigheid van de werkgevers om er gebruik van te maken. Willen zij hun werkkrachten niet door de beurs recruteeren, dan kan deze zichzelf niet nuttig maken en zou zij even goed weer kunnen verdwijnen.

De vraag, in welke mate in ons land de arbeidsbeurzen den steun der werkgevers genieten en dus aan hun bestemming voldoen, is tot dusverre niet met nauwkeurigheid te beantwoorden. Daartoe toch is de gewone statistiek van haar werk, met name de kennis van het aantal aanbiedingen van werk, dat der aanvragen om plaatsing en dat der plaatsingen, niet voldoende; men moet bovendien nog weten, hoeveel van de plaatsingen van nieuwe werkkrachten, die er in totaal zijn geweest, door bemiddeling van een arbeidsbeurs zijn tot stand gekomen, en dat totaal kent men niet. Men zou het alleen te weten kunnen komen door het aan iederen werkgever, die arbeidskrachten heeft aangenomen, afzonderlijk te vragen, doch dit is door de arbeidsbeurzen zelf of van andere zijde door het openbaar gezag nooit geschied.

Thans liggen voor ons de resultaten van een onderzoek, dat door de werkgevers zelf in die richting is ingesteld. Ter beoordeeling n.l. van het door de regering samengestelde voorontwerp van wet op de arbeidsbemiddeling, dat door de gezamenlijke werkgeversbonden in behandeling is genomen, hebben zij bij hun leden een enquête ingesteld, in welke mate dezen van de arbeidsbeurs gebruik maken en wat hun oordeel over deze instelling is.

Men kan niet anders zeggen dan dat de resultaten dezer enquête, die zich uitgestrekt heeft tot 981 werkgevers met samen 197.352 arbeiders, teleurstellend zijn voor hen, die in de arbeidsbeurs een nuttige instelling zien, omdat blijkt, dat de meeste werkgevers zichzelf helpen en de beurs niet noodig hebben.

De enquête loopt over de periode van 1 Januari tot 1 October 1927, in welken tijd door de gezamenlijke werkgevers 47.036 arbeiders in dienst zijn genomen, doch van deze 47.036 slechts 4748 of 10 pCt. door bemiddeling van de arbeidsbeurs! Het percentage is natuurlijk niet even hoog voor de verschillende bedrijfstakken, noch voor de verschillende arbeidsbeurzen, maar het gemiddelde van 10 pCt. geeft toch te denken. Het hoogste cijfer was 24 pCt. in de sigarenindustrie, waarbij zelfs nog van de 320 door de beurs aangenomen 300 door één fabriek werden betrokken, en voorts de metaalindustrie, waar het 18 pCt. was. En daarbij moet in aanmerking worden genomen, dat niet meegerekend zijn 500 werkgevers met bijna 45.000 arbeiders in eenige vakken, die een eigen arbeidsbemiddeling hebben en daarom

¹⁾ Naar aanleiding van het Rapport over een onderzoek van eenige werkgeversbonden naar het gebruik, dat de werkgevers van de arbeidsbeurs maken.

nooit van de openbare gebruik maken; rekt men ze mee, dan daalt het percentage tot 8. Slechts in een vijftal districten (Hoorn, Deventer, Amsterdam, Groningen en Middelburg) was het hoger dan 25, in een zevental tusschen 10 en 20 pCt., in de andere minder dan 11 pCt.

Aan de werkgevers is bij de enquête nog meer gevraagd en wel of zij zich bij een vacature geregeld tot de openbare arbeidsbeurs wenden of alleen in bijzondere gevallen of voor bepaalde groepen van arbeiders en welke hun ervaring is met de door de beursgezonden, of deze zich met de arbeidsvoorwaarden bemoeit en wat hun oordeel is over de waarde der openbare bemiddeling.

Ook de beantwoording van deze vragen leidt niet tot een erkenning van het bijzondere nut der instelling: 11 pCt. der werkgevers met 10 pCt. der arbeiders gebruiken haar geregeld, 34 pCt. met 51 pCt. der werklieden somtijds of voor bepaalde categorieën, 53 pCt. met 39 pCt. der arbeiders niet of vrijwel nooit. 14 pCt. met 10 pCt. der arbeiders hebben goede, 12 pCt. met 13 pCt. middelmatige, 21 pCt. met 21 pCt. slechte ervaringen met de in dienst genomen (de overigen uitte geen oordeel). De vraag naar de bemoeiing met de arbeidsvoorwaarden is door verschil van opvatting over het begrip „bemoeiing” mislukt.

Indien men dus zou afgaan op de plaats, die de arbeidsbeurzen innemen in de bedrijven van hen, die tot de grootste werkgeversbonden behooren, dan zou men niet meenen, dat daarvoor een zoodanige organisatie noodig was als aan een aantal hunner is gegeven met hun speciaal gebouw en directeur en verderen staf aan het hoofd. Toch ontbreekt het den directeuren met hun personeel geenszins aan werk. Dit blijkt wel uit de aantallen aanvragen, die zij te behandelen en plaatsingen, die zij tot stand te brengen hebben.

Zoo had, volgens het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek van jl. in 1927, Amsterdam 150.591 aanbiedingen door werknemers met 63.997 plaatsingen¹⁾, Rotterdam 114.780 en 26.587, 's-Gravenhage 49.135 en 19.796, Utrecht 47.199 en 6751, Groningen 20.317 en 5604, enz. Om te beoordeelen, hoe deze getallen zich verhouden tot de opgaven der werkgevers bij de enquête omtrent hun aandeel in het werk der beurzen, moet men evenwel ook den aard der aanbiedingen en plaatsen in aanmerking nemen. Zoo moet men voor een goede vergelijking van de Amsterdamsche 63.997 plaatsingen aftrekken ongeveer 600 plaatsingen van gemeentepersoneel, dat uitsluitend via de arbeidsbeurs wordt aangenomen (er zijn werkgevers, die zich er bij de enquête over hebben beklagd, dat dit ten gevolge heeft, dat hun geheele personeel zich bij voortdurend bij de beurs inschrijft om de gelegenheid te houden bij een vacature naar de gemeente over te gaan, waardoor de cijfers der beurs geflatteerd worden); voorts 22.417 van dienstboden en vooral schoonmaaksters, die soms meer dan eens per dag worden geplaatst, en eindelijk 13.191 van havenarbeiders en 3094 van hotel-, restaurant- en cafépersoneel. Trekt men deze plaatsingen van het totaal af en berekent men de overblijvende over de periode, waarover de enquête loopt, dan krijgt men een aantal van 21.384, waarvan het aantal plaatsingen te Amsterdam bij de leden der werkgeversbonden volgens de enquête, nl. 1326, uitmaakt 6,2 pCt.

Dit betrekkelijk geringe percentage geeft, al moge de beurs dus voor het grootbedrijf, waarover voornamelijk de enquête heeft geloopt, zonder veel bezwaar kunnen worden gemist, toch niet het recht om te zeggen, dat zij doelloos is. Er zijn immers blijkbaar veel werkgevers (de overige 93.8 pCt. vormende, die op haar bemiddeling wel prijs stellen.

¹⁾ Deze getallen komen niet geheel overeen met de opgave van de beurs zelf.

Het ligt niet in de bedoeling van deze korte bespreking der enquête op het doel der arbeidsbeurs nader in te gaan en de vraag te beantwoorden, of dit doel dan voor de niet-leden der vier bonden, die de enquête instelden (het Verbond van Ned. Werkgevers, de Alg. R. K. Werkgeversvereniging, de Christelijke Werkgeversvereniging en Centraal Overleg), wél wordt bereikt. Maar zeker is het, dat het gehouden onderzoek dit groote nut heeft gehad, dat het de betrekkelijk geringe betekenis der arbeidsbeurs voor het grootbedrijf duidelijk in het licht heeft gesteld. Wij laten evenzeer in het midden, of dit een gewenschte toestand is. Al zal niemand zeker de officieele bemiddeling willen opdringen aan hen, die haar niet begeeren, het zou ons toch niet verwonderen, als de resultaten der enquête voor de beurzen een aanleiding zullen zijn zich ernstig bezig te houden met de vraag, waarom zij bij de aanname van werkkrachten in dit deel van het bedrijfsleven niet een grootere rol spelen en of het mogelijk is — en zoo ja, door welke middelen — te bereiken, dat haar plaats een betere wordt.

J. H. VAN ZANTEN.

DE REGELING DER ARBEIDSVOORWAARDEN VOOR 1928/1929.

Aangezien, zooals uit het jaarlijksche overzicht van het Centraal Bureau voor de Statistiek o.m. blijkt, de meeste collectieve arbeidsovereenkomsten in het voorjaar afloopen, hebben in de laatste maanden overal onderhandelingen plaats gevonden over verlenging en event. wijziging dezer contracten. Deze zijn thans voor de meeste bedrijven beëindigd, zoodat het de moeite loont daarvan een kort overzicht te geven.

Wij zullen daarbij de volgorde der bedrijfstakken aanhouden, zooals die algemeen in de officieele statistieken geldt.

In de *waalsteenindustrie* is de toestand zeer gespannen geweest. De fabrikanten hadden o.m. voorgesteld de loonen met 5 pCt. te verlagen, de arbeiders verwierpen dit onvoorwaardelijk en wenschten daarentegen o.m. 5 pCt. loonsverhoging, herstel van den kindertoeslag, uitkeering der Kerstgratificatie, of vergoeding van het loon op Christelijke feestdagen en uitsluiting van de mogelijkheid de zakelijke bedrijfsbelasting op het loon te verhalen. De werkgevers bleven echter op hun standpunt staan en berichtten, dat wanneer hun voorstellen 19 Maart niet aanvaard waren, de fabrieken met ingang van 31 Maart zouden worden gesloten. De Rijksbemiddelaar had geen succes en toen ook de arbeidersorganisaties hun eischen niet lieten varen, werd tegen 2 April de uitsluiting aangezegd. Op het laatste oogenblik werden echter, op initiatief van den Commissaris van de Koningin voor Gelderland, nieuwe besprekingen geopend, die tot resultaat hadden, dat beide partijen hunne eischen introkken en de bestaande arbeidsvoorwaarden voor een jaar verlengd werden. Kort na dien tijd daarna werd de gewone algemeene overwerkvergunning wederom verleend, waardoor arbeiders van 16 jaar en ouder van 1 April tot 30 September 9 uur per dag en 50 uur per week mogen werken.

Behalve deze C.A.O., werden in de *steenindustrie* in Groningen de C.A.O. voor een jaar verlengd, terwijl in de *aardewerkindustrie* in Gouda, in afwachting van de event. verlenging der C.A.O., die 1 Juni a.s. afloopt, de werkweek van 50 op 48 u. p. w. werd gebracht.

In de *typografie* liep de C.A.O. eind Maart af. De patroonsorganisatie had deze in September 1927 reeds opgezegd, daar het haar gewenscht voorkwam, in verband met de veranderde toestanden in het bedrijf, het geheele contract te herzien. Nadat zij daarop, evenals de arbeidersorganisaties, de wijzigingsvoorstellen hadden bekend gemaakt, bleek, dat geen van de beide partijen tegemoet wilde komen aan de verlangens der

tegenpartij, zoodat men, om te voorkomen, dat de onderhandelingen daarop zouden afspringen, overeenkwam alle voorstellen voorloopig in te trekken en de bestaande C.A.O. met enkele onbeteekenende wijzigingen voor twee jaar en 7 maanden te verlengen.

Ook in het *boekbindersbedrijf* werd de C.A.O. vrijwel ongewijzigd verlengd, hier echter voor den tijd van 2 jaar, dus tot eind Maart 1930.

De C.A.O. voor het *chemigrafisch bedrijf* was het vorige jaar voor 3 jaar afgesloten tot eind Maart 1930, zoodat daarover geen onderhandelingen plaats vonden. Anders was het echter in het *lithografisch bedrijf*. De geldende C.A.O. was aangegaan tot 5 Mei 1928 en door de arbeidersorganisaties opgezegd, waarbij deze een verhooging van het weekloon van f 41 op f 43 wenschten; uitbreiding van de reeds op een week gestelde vacantie en verlaging van de overwerklimiet. De werkgevers meenden, dat, gezien de bevoorrechte positie, die de gezellen reeds bezitten (de werkelijk verdiende loonen zijn nog hooger dan het contractuele weekloon) en de onmogelijkheid den kostprijs van het product nog verder te verhoogen, deze eischen niet voor inwilliging vatbaar waren. Integendeel, er zouden enkele wijzigingen in anderen zin moeten plaats vinden. Overeenstemming werd niet verkregen, met het gevolg, dat de arbeidersorganisaties 7 Mei een ultimatum stelden, waarin zij verklaarden, dat, als d eischen vóór 21 Mei niet waren ingewilligd, een staking zou worden geproclameerd. De werkgevers overwogen of zij deze dan met een uitsluiting moeten beantwoorden. Intusschen is in een bespreking onder leiding van den Rijksbemiddelaar Prof. Aalberse op 15 Mei jl. door partijen besloten de onderhandelingen te heropenen en de C.A.O. voorloopig voor één maand te verlengen.

Vermeld moet nog worden, dat in de onderscheidene grafische vakken algemeene overwerkvergunningen zijn verleend op grond van daartoe in de C.A.O. getroffen regelingen.

In de *bouwvakken* werden door de arbeidersorganisaties verschillende eischen gesteld, o.m. 3 ct. p. u. loonsverhoging in verschillende plaatsen, 3 dagen vacantie en verplichte invoering van plaatselijke commissies. De patroons wenschten invoering van den gemiddelden 8½-urigen werkdag, verdisconting van de uitkeering voor feestdagen in het loon en herziening der looncijfers naar beneden met bijbehorende klasseverlaging voor verschillende plaatsen. Na verschillende besprekingen werd ten slotte besloten de C.A.O. ongewijzigd voor een jaar te verlengen.

In het *steenhouwersbedrijf* was de C.A.O. in 1927 voor twee jaar aangegaan, zoodat daarover geen onderhandelingen noodig waren.

De C.A.O. voor het *stukadoorsbedrijf* werd wederom vrijwel ongewijzigd met een jaar verlengd. In het *schildersbedrijf* hadden de arbeidersorganisaties o.m. voorgesteld: 3 ct. loonsverhoging per uur; 3 dagen vacantie per jaar; regeling van het leerlingwezen; verplicht lidmaatschap en invoering van een prijzenregeling voor aangenomen werk. De patroons wezen deze voorstellen unaniem af, waarna, na nog enkele besprekingen, de C.A.O. vrijwel ongewijzigd voor een jaar verlengd werd. Besloten werd een tweetal commissies in te stellen voor onderzoek naar de mogelijkheid van een vakopleiding en een vacantieregeling.

Over de in de 4 groote plaatsen bestaande C.A.O. van het *loodgietersbedrijf* vonden verschillende besprekingen plaats. De arbeidersorganisaties bleven staan op hun eisch tot invoering eener vacantie, welke de patroons afwezen, aangezien deze ook nog niet bij de bouwvakken was ingevoerd. De arbeiders verklaarden daarop, dat, wanneer vóór 7 Mei de C.A.O. met de vacantie er in, niet geteekend zou zijn, de staking zou ingaan. Als gevolg daarvan brak 8 Mei in de groote plaatsen bij verschillende werkgevers een staking uit.

In de *centrale verwarmingsindustrie* wezen de werkgevers de eischen der arbeiders af, waarbij zij zich in het bijzonder kantten tegen de invoering van

een loon maar leeftijd, omdat daardoor de prikkel tot betere prestatie verloren zou gaan.

Na onderhandelingen kwam men echter tot een overeenstemming, waarbij de verhoging volgens leeftijd beperkt zou worden tot die arbeiders, die daarvoor naar het oordeel van den werkgever in aanmerking zouden komen. De C.A.O. werd daarop weer voor een jaar verlengd.

De C.A.O. voor het *houtbedrijf* in Amsterdam, Hengelo, Leiden, Den Haag en voor Zaandam en die voor de *kistenmakersbedrijven* te Amsterdam, Rotterdam, Schiedam en Hoorn werden door geen der partijen opgezegd, zoodat ze tot 15 Maart (Zaandam 31 Maart) 1929 werden verlengd, zonder dat er andere wijzigingen in werden gebracht. Op grond van Art. 28 sub. 7 der Arbeidswet 1919 werd in deze bedrijven onder bepaalde voorwaarden een werktijdverschuiving toegestaan, waardoor het mogelijk is zomers 9 uur (Zaandam 10 uur) per dag te werken.

In het *meubelbedrijf* vonden verschillende onderhandelingen plaats over de verlenging der C.A.O., waarbij de arbeidersorganisaties 2 ct. loonsverhoging eischten, uitbreiding van de vacantie van 4½ dag tot een week, invoering van een loonregeling voor 18 en 19 jarigen benevens enkele andere wijzigingen. De patroons wenschten daarentegen 2 ct. loonsverlaging per uur, een vacantie van 4 dagen en wijziging der overwerkregeling voor de behangers. Na eenige besprekingen stelden de patroons o.m. voor een C.A.O. voor 2 jaar, een week vacantie, loonklasse voor 18 en 19 jarigen, en 150 overuren per jaar zonder toeslag met een min. werkweek van 40 uur. Dit werd door de arbeidersorganisaties aanvaard, zoodat de C.A.O. werd afgesloten tot 15 Maart 1930. Verschillende afdelingen van den Behangerspatroonsbond accepteerden deze C.A.O. echter niet, terwijl evenals het vorige jaar ook de massameubelfabrikanten, die ook niet aan de onderhandelingen hadden deelgenomen, buiten het contract bleven.

Minder gemakkelijk ging het in de *kleedingindustrie*. In het heerenkleedingbedrijf (maatpatroons) wenschten de arbeiders een loonsverhoging van 5 ct. per uur; herziening van het tarief, 10 pCt. toeslag voor bedrijfsonkosten en vacantie voor de huiswerkers. De patroons stelden daar tegenover 5 ct. per uur loonsverlaging benevens enkele andere wijzigingen. Men kon niet tot overeenstemming komen, zelfs niet toen de werkgevers zich bereid verklaarden hunne voorstellen in te trekken en de C.A.O. ongewijzigd te verlengen. Een en ander had tot gevolg, dat in verschillende plaatsen stakingen uitbraken, die door de werkgevers met verdere uitsluitingen beantwoord werden. Toen daarop de maatconfectie patroons voorstelden de huisarbeiders een vergoeding te geven voor vuur, licht en gereedschap en een productiepremie van 2 pCt., waardoor zij in de maanden Juli en Augustus een bedrag zullen ontvangen overeenkomstig de vacatiekosten voor de atelierkleermakers namen de maatpatroons deze voorstellen ook over. De arbeiders verklaarden op deze voorstellen een C.A.O. te willen afsluiten, zoodat de verschillende conflicten werden opgeheven.

De C.A.O. in het *mijnbedrijf* is voor onbepaalde tijd afgesloten, zoodat deze, aangezien geen opzegging er van plaats vond, ongewijzigd van kracht bleef. In de contactcommissie werd echter wel overleg gepleegd over voorstellen van de moderne arbeidersorganisatie tot verhoging van het garantieloon en wijziging van de groepsindeeling der ondergrondse arbeiders. De werkgevers handhaafden ten aanzien daarvan hunne vroeger reeds uitvoerig gemotiveerde bezwaren en wezen daarbij verder op de, in weerwil der buitenlandsche concurrentie, stabiliteit der loonen in de laatste jaren en de verkorting van den werktijd op Zaterdag.

In de *kartonindustrie* in Groningen zal de C.A.O. die 1 Juli a.s. afloopt, waarschijnlijk worden opge-

zegt, waarbij de arbeiders vermoedelijk zullen aandrigen op eenige loonsverhoging en een toeslag op de reeds geregelde vacantie van een week met behoud van loon. Over een en ander is nog niet beslist.

De C.A.O. voor de groote *bierbrouwerijen* werd vrijwel ongewijzigd met 2 jaar, tot 1 Febr. 1930 verlengd.

In het *bakkersbedrijf* in de groote steden zijn enkele C.A.O. voor onbepaalde tijd afgesloten, welke niet werden opgezegd, zoodat geen onderhandelingen plaats behoeven te vinden. In de *beetwortelsuikerindustrie* werden enkele C.A.O. wederom verlengd.

In de *aardappelmeeleindustrie* in Groningen werden de arbeidsvoorwaarden ongewijzigd voor 1928/29 verlengd. In de *sigarenindustrie* waar de C.A.O. voor onbepaalde tijd is afgesloten, hebben de arbeidersorganisaties naast loonsverhoging, verschillende andere wijzigingen voorgesteld zooals verlenging der vacantie van 3 tot 6 dagen, wijziging der gemeenteklassen, volle vergoeding voor de algemeen erkende Christelijke feestdagen en 2 pCt. premie voor de ziekteverzekering. De werkgevers hebben daarop geantwoord, dat de conjunctuur in de sigarenindustrie dergelijke voorstellen niet rechtvaardigt; bovendien zijn de kosten van het levensonderhoud niet gestegen en zijn de loonen in de laatste jaren hetzelfde gebleven.

In den *landbouw* is het instituut C.A.O. nog betrekkelijk weinig verbreid. Voor zoover dit wel het geval is bijv. in verschillende landbouwdistricten in Groningen, Friesland, Zeeland, de Z.-H. eilanden en N. W. N. Brabant zijn in de laatste weken overal onderhandelingen gevoerd. Op sommige plaatsen wenschen de arbeiders eenige verbetering, waartegenover de werkgevers een ongewijzigde verlenging bepleiten. In andere districten achten de werkgevers echter loonsverlaging noodzakelijk en dringen de arbeiders aan op handhaving der bestaande regelingen. Belangrijke wijzigingen zullen dan ook niet plaats vinden. Hetzelfde kan gezegd worden van de verschillende C.A.O. die in den *tuinbouw* in Zuid- en Noord-Holland gelden. De C.A.O. in het *bloembollenbedrijf* is wederom op vrijwel dezelfde voorwaarden als vorig jaar voor een jaar verlengd. De eenige wijziging van beteekenis is, dat de vrije Zaterdagmiddag die tot dusver gedurende 7 maanden gold thans gedurende 9 maanden zal worden gegeven. In de *veenderijen* in Groningen, Drente en Overijsel hebben in de verschillende districten weer tal van onderhandelingen plaats gevonden. In sommige districten zijn de C.A.O. ongewijzigd verlengd, in de Overijselse venen is eenige loonsverhoging gegeven. Daarentegen kon men in het district Barger-Oosterveen niet tot overeenstemming komen, zoodat 16 April een staking uitbrak. Een voorstel van den Rijksbemiddelaar om de loonen met 4 à 9 pCt. te verhogen werd door de arbeiders aanvaard, doch door de werkgevers, die overigens wel bereid waren eenige verhoging te geven, verworpen. Na bemiddeling door den burgemeester van Emmen werd het conflict echter 9 Mei opgeheven.

In de *koopvaardij* bleven, zoowel de C.A.O. voor de schepelingen, als die voor de stuurlieden en machinisten, welke resp. 1 April en 15 Juli 1924 voor onbepaalde tijd waren afgesloten en sindsdien niet werden opgezegd, ongewijzigd gelden.

In het bovenstaande hebben wij een uiteraard zeer kort overzicht gegeven van den gang van zaken in de bedrijfstakken, waarin belangrijke C.A.O. gelden. Wij zien daaruit, dat, practisch gesproken, overal de bestaande arbeidsvoorwaarden werden gecontinueerd. Alleen in de meubelindustrie en in de kledingindustrie voor wat betreft de huisarbeiders konden met handhaving van de bestaande loonen eenige verbeteringen in de zoog. bijvoorwaarden worden aangebracht. De ongewijzigde verlenging der onderscheidene arbeidsvoorwaarden heeft des te meer beteekenis, omdat verschillende C.A.O. niet voor één jaar, zooals in de afgelopen jaren met de onzekere economische omstandigheden veelal het geval was, doch voor twee jaar en langer werden afgesloten. Zoo bijv. de C.A.O.

in het boekbindersbedrijf, de meubelindustrie, het brouwersbedrijf, terwijl die van de typografie voor twee jaar en zeven maanden en die in het steenhoudersbedrijf en in de chemigrafie het vorige jaar reeds resp. voor 2 en 3 jaar waren aangegaan. Dit alles wijst er op, dat wij zoo langzamerhand weer gekomen zijn in een periode van stabilisatie en rust in de arbeidsvoorwaarden, waarbij de verschillende verbeteringen in de loonen en de verdere bijvoorwaarden, evenals dat voor den oorlog geschiedde, door de ontwikkeling en de verbetering der productievoorwaarden in samenwerking tusschen de werkgevers en arbeiders (event. hunne organisaties) en in overeenstemming met de eischen van het bedrijf kunnen worden aangebracht.

Wij zullen thans nog enkele woorden wijden aan de voornaamste bedrijfstakken, waarin momenteel geen of althans geen belangrijke C.A.O. bestaan.

In de *metaalindustrie* zijn, zooals bekend, het vorige jaar langdurige onderhandelingen gevoerd tusschen den Metaalbond en de verschillende arbeidersorganisaties over de afsluiting van een C.A.O. Aanvankelijk wilde de Metaalbond het voorstel der arbeidersorganisaties om een persoonlijk minimumloon in te voeren niet aanvaarden, doch stapte over de principiële bezwaren tegen dit loonstelsel heen, toen bleek, dat anders in geen geval een oplossing zou kunnen worden verkregen. Ondanks deze tegemoetkomende houding bleek het echter toch nog onmogelijk tot overeenstemming te komen, zoodat de onderhandelingen werden afgebroken en de Metaalbond in Februari van dit jaar zelf een voor zijne leden geldende, nieuwe Landelijke Regeling invoerde, die vrijwel geheel gebaseerd was op de voorstellen, welke voor de afsluiting van een C.A.O. waren gedaan.

In de *Twentsche textielindustrie* werden verschillende onderhandelingen tusschen de werkgevers- en arbeidersorganisaties gevoerd, voornamelijk over de voorstellen der arbeiders tot invoering van een uniforme vacantieregeling. De werkgevers stonden in principe geenszins afwijzend tegenover deze voorstellen, zij verklaarden zich zelfs bereid een week vacantie te geven met behoud van loon, mits de arbeiders er van hun kant in toestemden, dat de meerdere lasten, die daardoor op het bedrijf zouden worden gelegd, door overwerk zouden worden gecompenseerd. In dien gedachtengang stelden zij voor, dat ter compensatie 96 overuren zouden worden gemaakt tegen het gewone uurloon, dus zonder overwerktoeslag. De arbeidersorganisaties wezen deze tegenvoorstellen echter af, zoodat een uniforme regeling niet kon worden ingevoerd en de bij verschillende fabrieken bestaande vacantieregelingen gehandhaafd bleven.

Ook in de *R.K. textielindustrie* vonden verschillende onderhandelingen plaats. Eind 1920 was men niet tot overeenstemming kunnen komen over verlenging van de bestaande C.A.O., zoodat deze niet gecontinueerd werd en door de werkgevers, evenals in de metaalindustrie, een eenzijdig opgestelde regeling werd ingevoerd. De arbeidersorganisaties drongen echter geregeld aan op een nieuwe C.A.O. en dienden daarom eenigen tijd geleden dan ook nieuwe voorstellen in. De werkgevers verklaarden zich bereid een C.A.O. af te sluiten met in beginsel handhaving der bestaande arbeidsvoorwaarden; de chr. feestdagen en de vacantedagen zouden ook voor ongehouden met 50 pCt. van het loon vergoed worden, terwijl overeenkomstig de Arbeidswet 1919 art. 28 sub. 7 totaal 2500 p. j. gewerkt zou worden, hetgeen in verband met de vrije dagen zou neerkomen op een normale werkweek van 50 uur. Toen bleek, dat de arbeidersorganisaties tegen een zoodanige formulering bezwaren hadden, stelden de werkgevers voor de normale werkweek op 48 uur te houden, evenwel met de bepaling, dat elke werkgever de vrije beschikking zou hebben over 100 overuren per jaar. De betaling der feest- en vacantedagen zou blijven zooals reeds was voorgesteld, terwijl de 1e en 5e gemeenteklasse, behalve voor enkele noodlijden-

de ondernemingen zouden vervallen. De moderne textielarbeidersbond wenschte echter ook deze voorstellen niet te aanvaarden.

In de *schoenindustrie* was de C.A.O., na door de werkgevers met den vereischten termijn te zijn opgezegd, in Juli 1926 niet verlengd, omdat de werkgeversorganisatie ophield te bestaan. Aan het eind van het vorige jaar werd echter een nieuwe R.K. werkgeversorganisatie opgericht en in verband daarmee werden onlangs door de R.K. arbeidersorganisatie wederom voorstellen ingediend voor de afsluiting van een nieuwe C.A.O. De werkgevers hebben zich over deze voorstellen nog niet uitgesproken.

In het *havenbedrijf* te Rotterdam en Amsterdam hadden de onderhandelingen van de verlenging van de C.A.O. eind 1924 geen overeenstemming gebracht, zoodat de C.A.O. dan ook niet werd gecontinueerd. De daarin geregelde arbeidsvoorwaarden werden echter sindsdien door de werkgevers gehandhaafd. Onlangs zijn nu door de samenwerkende arbeidersorganisaties voorstellen ingediend voor een nieuwe C.A.O., in welke voorstellen, naast de bestaande arbeidsvoorwaarden, gevraagd wordt een aanvullend pensioen van *f* 10 p. w., medezeggenschap en medebeheer over de havenarbeidsreserve; een min. vacantie van 6 dagen per jaar voor de vaste, en 1 dag per jaar voor iedere 75 gewerkte dagen voor de losse arbeiders en ten slotte eenige wenschen over de taakindeeling en de regeling van den nacht arbeid. De scheepvaartverenigingen Noord en Zuid hebben daarop geantwoord, dat in verband met de plannen van den Minister van Arbeid tot wijziging van de Stuwadoorswet een vruchtbare bespreking over de ingediende voorstellen onmogelijk is, aangezien de lasten, die deze wijziging wederom op het bedrijf zal brengen, niet te overzien zijn. Dat overigens ook zonder C.A.O. goede arbeidsvoorwaarden mogelijk zijn, moge blijken uit het feit, dat volgens het zoo juist verschenen jaarverslag der Scheepvaartver. Zuid, het gem. weekinkomen der vaste havenarbeiders te Rotterdam over het geheele jaar 1927 *f* 35,42 bedroeg.

In de andere bedrijfstakken, waarin praktisch gesproken geen C.A.O. bestaan, zooals de *chemische industrie*, de *papierindustrie*, verschillende bedrijven voor *voedings- en genotmiddelen* enz., vonden geen zoodanige acties plaats, dat zij hier vermeld behoeven te worden. Voor verschillende ondernemingen werden door de arbeidersorganisaties aan de werkgevers event. hunne organisaties, voorstellen gedaan tot verbetering der arbeidsvoorwaarden, doch slechts in zeer weinig gevallen was de economische toestand reeds weer zoodanig, dat enkele, in de meeste gevallen nog weinig belangrijke wenschen konden worden ingewilligd. Ook in de metaal- en de textielindustrie vonden soortgelijke acties bij individueele werkgevers plaats, welke echter geen van alle een algemeen karakter droegen.

Zoo zien wij in ons bedrijfsleven, als we de kleinere beroeringen buiten beschouwing laten, op het gebied der directe arbeidsvoorwaarden een betrekkelijke rust, die den algemeen economischen toestand niet anders dan ten goede kan komen. Het behoeft geen betoog, dat daardoor de industrie, die wij in ons land zoozeer behoeven, een vastere basis zal verkrijgen, om aan de vele moeilijkheden, die haar toch steeds van de zijde der buitenlandsche concurrentie zullen blijven bedreigen, het hoofd te bieden. De talrijke voorbeelden van samenwerking tusschen werkgevers en arbeiders, die wij in het bovenstaande hebben geschetst, zullen ongetwijfeld het hunne daartoe bijdragen.

Haarlem, Mei 1928.

Ir. B. BÖLGER.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand April 1928, in vergelijking gebracht met de overeenkomstige cijfers van April 1927.

De gewone middelen brachten in de afgelopen

maand *f* 42.454.800 op tegen *f* 42.108.000 in April 1927 en vertoonen mitsdien een vooruitgang van *f* 346.800. De totale opbrengst overtrof voorts de raming met een bedrag van *f* 3.623.400. Zooals bekend geeft dit cijfer evenwel geen juist beeld van den werkelijken toestand, daar bij de ramingen voor de personeele belasting en voor de inkomstenbelasting met belastingverlagingen rekening is gehouden, waarvan de invloed zich voor de personeele belasting eerst in het geheel niet doet gevoelen. Waar de betreffende middelenposten resp. *f* 6.500.000 en *f* 15.000.000 lager zijn gesteld, moet de raming voor April 1928 dus, om tot een zuiverder vergelijking te komen, met iets minder dan 1/12 van *f* 21½-miljoen worden verhoogd. Laat men dan ook nog de rijwiellbelasting buiten beschouwing, waarvan in 1928 slechts 10 pCt. tegen in 1927 40 pCt. der werkelijke opbrengst aan de gewone middelen ten goede komt, dan blijkt, dat de overschrijding der raming op niet meer dan ongeveer 18 ton kan worden gesteld.

De totaal-opbrengst over de eerste vier maanden van dit jaar bedroeg *f* 162.462.900, d.i. *f* 828.000 minder dan in hetzelfde tijdperk van het vorige jaar. Daarentegen werd de raming in genoemde periode met *f* 7.137.300 overtroffen. Past men echter dezelfde correctie toe, als hierboven ten aanzien van de opbrengst over Maart werd aangebracht, dan blijkt, dat de opbrengst over de maanden Januari t.m. April 1928 feitelijk ruim 3½ ton bij de raming ten achter is gebleven.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonden de personeele belasting, de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting, de rechten op den invoer, het statistiekrecht, de geslacht- en de suikeraccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de registratierechten en de rechten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de zout-, de wijn-, de gedistilleerd-, de bier- en de tabakaccijns, de belasting op rijwielen, de zegelrechten, de domeinen en de loodsgelden. De opbrengst der jacht- en visscherijakten, in de eerste maanden van het jaar van geen belang, kan gevoegelijk worden verwaarloosd. Uit een en ander blijkt, dat de loop der middelen in de beide vergeleken maanden niet zooveel uit elkander liep.

In tegenstelling met de vorige maand gaf de grondbelasting ditmaal een daling te zien, zij het tot het vrij onbelangrijke bedrag van *f* 16.800. Gerekend over vier maanden werd in dit jaar *f* 323.300 meer ontvangen dan in het voorafgaande jaar, vermoedelijk ten deele een gevolg van snellere invordering. Daarentegen werd de raming niet bereikt; het nadeelig verschil beliep *f* 585.100, waarbij evenwel dient te worden bedacht, dat de eerste maanden van het jaar voor de grondbelasting niet de voordeeligste zijn.

Voor de personeele belasting viel slechts het geringe bedrag van *f* 21.000 te boeken. Dit is toe te schrijven aan de omstandigheid, dat in de maand April de einduitkeering van de provinciale en gemeente-opcenten betreffende den vorigen dienst pleegt plaats te hebben. Overtrof in de laatste 13 jaren deze uitkeering steeds de opbrengst, ditmaal bleef nog een klein bedrag over, dat ten bate der middelen kon worden gebracht. Gerekend over vier maanden kwam in 1928 *f* 228.800 méér in dan in het vorige jaar; daarentegen bleef de opbrengst *f* 2.667.400 bij de raming ten achter. Dit is echter geheel normaal, daar de personeele belasting voor het grootste deel in het midden des jaars binnenkomt. Overigens moge nogmaals worden opgemerkt, dat bedoeld decrees feitelijk met ruim *f* 2.000.000 moet worden verhoogd, daar de belastingverlaging, met het oog waarop de betreffende middelenpost *f* 6½ miljoen lager werd geraamd, nog slechts in zeer geringe mate wordt gevoeld.

De inkomstenbelasting liep in opbrengst vooruit

en wel met f 474.500. Daar de inkomstenbelasting in het 2e kwartaal van het jaar ruim pleegt te vloeien, is het begrijpelijk, dat de raming met ruim f 4½ miljoen werd overschreden. Bij vergelijking van de ontvangsten over de eerste vier maanden van 1927 en 1928 blijkt, dat de opbrengsten als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden verdeeld:

	Jan. t/m. Apr. 1927	Jan. t/m. Apr. 1928
1924/25....	f 577.300,—	—
1925/26....	„ 2.232.700,—	f 455.900,—
1926/27....	„ 35.951.100,—	„ 2.348.600,—
1927/28....	„ —	„ 34.594.900,—
Totaal.	f 38.761.100,—	f 37.399.400,—

Tot dusver kwam in het loopende jaar f 1.361.700 minder binnen dan in het voorafgaande. Daarentegen werd de raming met niet minder dan f 9.066.000 overtroffen. Neemt men evenwel in aanmerking, dat de opbrengst dezer belasting f 15 miljoen lager is gesteld, terwijl de belastingverlaging, in verband waarmee het ramingscijfer werd teruggebracht, eerst met 1 Mei in werking is getreden, dan blijkt, dat de overschrijding der raming feitelijk f 5 miljoen minder heeft bedragen.

De vermogensbelasting gaf ditmaal weer een stijging in opbrengst te zien (van f 105.200). Daar in de eerste drie maanden een grootere teruggang moest worden geconstateerd, kon de opbrengst over het tijdvak Januari t.m. April die van hetzelfde tijdvak van 1927 niet halen, doch bleef daarbij f 118.900 ten achter. Daarentegen werd de raming met f 203.000 overschreden. Voor wat dit laatste cijfer betreft moge nogmaals in herinnering worden gebracht, dat de voor 1928 geraamde inkomst f 1.800.000 hooger is gesteld dan die voor het vorige jaar met het oog op de stijging, die in de laatste jaren in de opbrengst te zien was.

De dividend- en tantiëmebelasting gaf f 225.000 minder te boeken dan in de gelijknamige maand van 1927. Gerekend over vier maanden leverde 1928 een surplus van f 554.500 boven het voorafgaande jaar. Gezien de lage opbrengsten van dit tijdvak behoeft het niet te verwonderen, dat ½ der raming bij lange na niet werd bereikt (nadeelig verschil f 3.765.400). Bij een middel, dat op zow onregelmatige wijze wordt ontvangen, behoeft dit evenwel niet tot pessimistische verwachtingen omtrent de totaal-opbrengst van 1928 te leiden. De eerste maanden van het jaar zijn trouwens doorgaans niet de meest gunstige; ook dient in dit verband te worden bedacht, dat voor 1928 een hoogere opbrengst van f 6 miljoen is geraamd.

De rechten op den invoer leverden een surplus van f 317.900 boven April 1927, terwijl het statistiekrecht een stijging te zien gaf van f 10.200. Ook over de eerste vier maanden hebben beide middelen vrij ruim gevloeid. De invoerrechten gaven in dit tijdvak f 2.098.900 boven de opbrengst van het vorige jaar en f 2.701.600 méér dan ½ der raming. Bij het statistiekrecht bedroeg de vooruitgang onderscheidenlijk f 118.000 en f 49.800. In deze cijfers weerspiegelt zich ongetwijfeld de opleving van den handel.

De accijnzen vertoonden over het algemeen een minder goed figuur. De zoutaccijns liep terug met f 27.800 en bleef zich zodoende in dalende lijn bewegen. Over 4 maanden kwam reeds f 102.600 minder binnen dan in het vorige jaar; vermoedelijk wegens de hoogere invoeren van geraffineerd zout, waarvan wel invoerrecht, doch geen accijns wordt betaald. De geslachtaccijns wees een hooger opbrengstcijfer aan (van f 91.900), waarin wellicht de invloed van de afgenomen aanvoeren van bevroren buitenlandsch vleesch is te onderkennen. In de eerste 4 maanden kon reeds f 291.900 méér worden geboekt dan in dezelfde periode van het vorige jaar. De wijnaccijns decresseerde met f 2100 en bleef f 173.300 bij de raming ten achter, waarbij echter dient te worden bedacht, dat de opbrengst van dit middel in de beide eerste maanden van elk kwartaal van weinig betekenis is. Ook de gedistilleerdaccijns gaf een daling in

opbrengst te zien (van f 246.600), welke niet aan een verschil in krediettermijnen kan worden toegeschreven. De loop van dit middel blijft bij de verwachting ten achter; de achteruitgang schijnt niet te stuiten; gerekend over vier maanden werd reeds f 617.600 minder dan het vorige jaar en f 935.500 beneden de raming ontvangen. Het hier leverde f 65.200 minder op dan in April 1927, waardoor de stijging, die de vorige maand kon worden geconstateerd, weer vrijwel geheel werd te niet gedaan. Dank zij het accres, dat de maand Februari opleverde, werd tot dusver in het loopende jaar f 339.900 méér ontvangen dan in 1927; daarentegen werd ½ der raming niet bereikt (nadeelig verschil f 659.800). Schijnbaar liep de suikeraccijns in opbrengst vooruit; in de afgelopen maand kon nl. f 103.300 méér worden geboekt dan in April 1927. Neemt men evenwel in aanmerking, dat de maand April in 1928 vijf betaaldagen (Maandagen) van den krediettermijn telde tegen vier in 1927, dan blijkt per saldo, dat de suikeraccijns feitelijk ditmaal veel trager heeft gevloeid, wat intusschen na de hooge opbrengsten van de eerste maanden des jaars kon worden verwacht. Van Januari t.m. April leverde dit middel nog een surplus van f 1.355.300 boven de opbrengst van het vorige jaar en f 1.025.400 boven 4/12 der raming. Eindelijk moge nog worden gewezen op den tabakaccijns, die een lagere inkomst opleverde van f 152.500. In de eerste maanden van het jaar werden uit dit middel evenwel zulke ruime baten ontvangen, dat aan deze daling weinig betekenis mag worden gehecht.

De belasting op gouden en zilveren werken liep op met f 8600. Er is een langzame, doch gestadige opleving in de fabricage van zilverwerk. De belasting op rijwielen daarentegen bracht f 135.300 minder in de schatkist, waarbij intusschen dient te worden bedacht, dat de prijs van een rijwielplaatje van f 3 tot f 2,50 is teruggebracht en dat in het loopende jaar slechts 10 pCt. van de werkelijke opbrengst tegen 40 pCt. in 1927 aan de gewone middelen wordt goedgeschreven.

De zegelrechten gaven ditmaal weder een daling in opbrengst te zien (van f 265.300), welke intusschen niet aan een teruggang der beursbelasting was te wijten, aangezien laatstgenoemde belasting juist met f 268.900 vooruitging, dank zij vooral de uitgifte van veel buitenlandsche obligatiën hier te lande. De registratierechten wezen een hooger opbrengstcijfer aan (van f 47.000, een overigens niet belangrijk bedrag). Gerekend over vier maanden brachten de zegelrechten f 486.500 minder, de registratierechten f 1.428.600 méér op. De raming werd in genoemd tijdvak bij beide middelen overschreden en wel onderscheidenlijk met f 228.100 en f 1.035.100 en dit niettegenstaande de ramingscijfers voor 1928 resp. f 5.000.000 en f 1.500.000 hooger zijn gesteld. De hier besproken groep van middelen geeft dus reden tot tevredenheid.

De successierechten, grillig als altijd, liepen ditmaal weer in opbrengst vooruit (met f 389.900) en brachten de respectabele som van f 5.349.700 op. Over het tijdvak Januari t.m. April kwam f 3.836.600 minder in, gevolg van de doorwerking van de verlaging van het recht bij de wet van 28 December 1926 (Staatsblad No. 429), welke sedert September 1927 haar invloed doet gevoelen. Echter werd de raming in gemeld tijdvak overschreden (met f 1.472.900). In dit verband moge erop worden gewezen, dat het opbrengstcijfer voor 1928 f 5.000.000 lager is geraamd dan voor 1927.

De domeinen gaven f 85.400 en de loodsgelden f 1.100 minder te boeken. Over vier maanden kwam van laatstgemeld middel toch nog f 9000 méér binnen dan in dezelfde periode van het vorige jaar. Daarentegen werd de raming niet gehaald (f 115.500 minder).

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 7.696.700 tegen f 9.844.400 in April 1927. Deze teruggang was niet

aan een mindere opbrengst der Verdedigingsbelastingen te wijten, daar deze ditmaal ruim f 5.200.000 (vorige jaar f 4.720.000) opbrachten. In de eerste vier maanden kwam in totaal f 27.385.800 binnen (in hetzelfde tijdvak van 1927 f 35.167.800).

Voor het „Wegenfonds” werd in de afgelopen maand f 3.283.300 geïnd, waarvan f 345.100 op rekening komt van de Rijwielbelasting. De opbrengst over de eerste vier maanden van 1928 bedroeg f 8.482.900 (waarvan f 4.814.900 rijwielbelasting).

AANTEKENINGEN.

De eerste zitting van de Raadgevende Economische Commissie te Genève.

De heer E. Heldring, voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam, heeft Dinsdagmiddag, 22 Mei, in een openbare vergadering van deze Kamer de volgende rede uitgesproken:

Dezer dagen uit Genève, waar ik de eerste vergadering van de Raadgevende Commissie als vertegenwoordiger der Internationale Kamer van Koophandel bijwoonde, teruggekeerd, moge ik U met enkele woorden mijn bevindingen mededeelen.

Allereerst herinner ik er aan, dat deze Commissie in het leven geroepen werd krachtens een besluit van den Raad van den Volkenbond met het doel de Economische Organisatie van den Bond, belast met de uitvoering van de aanbevelingen der Economische Conferentie van 1927, te versterken. Zij bestaat uit ongeveer 50 leden, voor het grootste deel door den Raad gekozen uit de kringen van industrie, landbouw en wetenschappelijke economie, terwijl enkele instellingen als het Internationale Arbeidsbureau, het Financieele Comité van den Volkenbond, het Internationale Landbouwinstituut te Rome, het Instituut voor de wetenschappelijke Organisatie van den Arbeid en de Internationale Kamer van Koophandel een of meer leden als eigen vertegenwoordigers kunnen aanwijzen. Laatstgenoemd instituut moedigde zijn voorzitter, den heer Pirelli, voorts den heer Boyden, bankier, eertijds Amerikaansch observator in de Herstelcommissie, en mijn persoon uit, om als zijn vertegenwoordigers te Genève op te treden. De heer Pirelli was wegens een reis naar Amerika verhinderd aanwezig te zijn. De Raadgevende Commissie telt in haar midden ettelijke autoriteiten op verschillend gebied, evenwel met een wel wat rijkelijk overwicht van landbouw en industrie en daarentegen geen vertegenwoordiging van de scheepvaart. Voorzitter van de Commissie is de heer Theunis, Minister van Staat in België, onder-voorzitters zijn de heeren Loucheur, Chatterjee en Colijn, waarvan de laatste nog niet van zijn Indische reis teruggekeerd was.

Het uitvoerend lichaam is het Economische Comité, 15 door hun regeeringen aangewezen leden tellende, voornamelijk ambtenaren, met de onderhandelingen over handelsverdragen van hun regeeringen belast. Het is met 5 leden in de Raadgevende Commissie vertegenwoordigd. Nederland heeft in het Economische Comité geen lid, terwijl, behalve de heer Colijn, twee vertegenwoordigers uit de Nederlandsche arbeiderswereld, de heeren Oudegeest en Serrarens in het grootere lichaam zitting hebben. Naar ik meen, zullen beiden zich eerlang voor goed aan het werk in Genève moeten onttrekken. De Raadgevende Commissie komt éénmaal, het Economische Comité viermaal per jaar bijeen; alleen de zittingen van het eerstgenoemde lichaam zijn openbaar. De arbeid, uit al deze beraadslagingen voortvloeiend, wordt door het uiterst bekwame Secretariaat, financieele en economische sectie, van den Volkenbond verricht.

De taak van de Raadgevende Commissie is te constateeren, welken voortgang de verwezenlijking van de denkbeelden der Economische Conferentie van 1927 heeft gemaakt en die maatregelen in overweging te geven, welke naar haar meening de belangen van een vrijer handelsverkeer, van de productie, zoowel de in-

dustriele als de agrarische, bevorderen. Meer in het bijzonder neemt zij kennis van het werk, dat het Economisch Comité in het afgelopen jaar verrichtte en dient zij dit van raad t.a.v. zijn verder te volgen gedragslijn en oefent voor zoover noodig op hetgeen geschied of nagelaten is, critiek uit.

Ik zal U niet bezig houden met een verhandeling van de besprekingen, welke plaats vonden, doch mij bepalen tot het weergeven van den voornaamsten inhoud van het rapport, dat de Raadgevende Commissie aan het eind van haar zitting heeft vastgesteld. Dit rapport behelst in de eerste plaats een overzicht van den economischen toestand van de wereld, waarin o.m. de aandacht gevestigd wordt op het voortschrijden van de consolidatie van de financiën en de stabilisatie van den muntstandaard van verschillende staten. Er wordt geconstateerd, dat, hoewel de juiste cijfers niet bekend zijn, een vermeerdering van de handelsbeweging in 1927 heeft plaats gevonden, welke in Midden- en Oost-Europa belangrijker is geweest dan in West-Europa en dat Europa in zijn geheel in dit opzicht grooteren vooruitgang dan Noord-Amerika heeft te boekstaven. Dat echter de handelsbeweging van Europa 10 jaren na den oorlog weinig verder gekomen is dan het vóóroorlogspeil, acht de Commissie zeer weinig bevredigend.

Wat de maatregelen betreft, welke genomen werden voor de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen der Econ. Conferentie, merkt zij het volgende op:

Hoewel een groot aantal staten adhaesie aan de besluiten van de Economische Conferentie van 1927 betuigden, was het niet mogelijk daarvan onmiddellijk tastbare resultaten in de wetgeving der verschillende landen te verwachten. De financieele conferentie te Brussel in 1920 gaf aan, welke maatregelen op het gebied der staatsfinanciën dringend noodig waren. Het duurde ettelijke jaren, voordat deze aanbevelingen verwezenlijkt konden worden. Ook t.a.v. maatregelen ter verbetering van het handelsverkeer en van den economischen toestand in het algemeen kan men geen ijzer met handen breken. Het is echter boven twijfel verheven, dat de uitslag van de Economische Conferentie een zeer belangrijken invloed heeft uitgeoefend op de maatregelen van verschillende regeeringen, die destijds bezig waren haar tarieven zeer aanzienlijk te verhoogden en, ofschoon het niet mogelijk is geweest te vermijden, dat zekere tarieven sedert dien tijd nog verhoogd werden, constateert de Commissie, dat deze verhoogingen belangrijk minder aanzienlijk waren dan zij geweest zouden zijn, indien de Economische Conferentie niet haar waarschuwend woord had laten hooren. Aan denzelfden invloed schrijft zij de verwerping van zekere voorstellen tot verhooging van invoerrechten toe.

Zij vestigt dan de aandacht er op, dat sedert Mei 1927 een groot aantal handelsverdragen tusschen landen, waaronder dat tusschen Duitschland en Frankrijk en die tusschen deze landen en derde staten, gesloten zijn, waardoor, overeenkomstig den wensch van de Economische Conferentie, verlagingen van invoerrechten in zeer veel gevallen bedongen zijn geworden, terwijl de clause der meestbegunstigde natie algemeen toegepast werd.

Ten aanzien van een gemeenschappelijke actie der staten tot verlaging der tarieven kan het Economische Comité nog niet op belangrijke resultaten wijzen. Het stuit daarbij o.m. op de moeilijkheid, dat de tarieven in de verschillende landen op zoo verschillende beginselen gevestigd zijn en zoo zeer in niveau verschillen, dat een op alle van toepassing zijnde schaal van vermindering zeer bezwaarlijk te vinden is. Het helt dan ook over tot het inzicht, dat de meest aanbevelenswaardige weg tot verlaging der tarieven voorloopig ligt in het onderzoek naar de mogelijkheden van verlaging bij bepaalde groepen van artikelen. De Raadgevende Commissie beveelt het Comité aan op dezen weg door te gaan, doch spreekt zich ook krachtig uit over de wenschelijkheid van verdere po-

gingen tot het verkrijgen van een algemeene verlaging van tarieven, gezien het onbevredigende peil, waarop zich het handelsverkeer thans nog beweegt en zij vestigt er in het bijzonder de aandacht op, dat die pogingen veel groter kans van slagen zullen hebben, indien de regeeringen zich houden aan de uitspraak der Economische Conferentie, volgens welke het oogenblik is gekomen om een einde te maken aan de verhooging der tarieven.

Een werk van veel belang is intusschen door de financieele en economische organisatie van den Volkenbond verricht op het gebied der uniforme benaming der getarifeerde artikelen. Een schema van tariefindeeling is ingediend geworden, dat een aanzienlijke beperking van de thans in vele landen toegepaste verregaande specialisatie behelst. Dit ontwerp moet nog door belanghebbende kringen aan de eischen der praktijk getoetst worden, doch de commissie vestigt overeenkomstig het ter conferentie door de Internationale Kamer van Koophandel uitgesproken inzicht de aandacht er op, dat de inwerkingtreding van een dergelijke algemeene nomenclatuur de zuivere technische waarde van den arbeid in belangrijke mate overtreft. Immers, de pogingen tot verlaging der tarieven en tot vereenvoudiging der douaneformaliteiten zouden er aanzienlijk door vergemakkelijkt worden, terwijl de clause der meestbegunstigde natie belangrijk aan betekenis zou winnen. Slechts moet er tegen gewaakt worden, dat critiek van belanghebbenden niet opnieuw de overdreven specialisatie invoert, welke het thans ingediende ontwerp heeft onderdrukt.

Met de meeste kracht komt de Commissie op tegen het z.g. administratieve protectionisme, hetwelk niet alleen bestaat in de toepassing van ingewikkelde douaneformaliteiten, maar ook in andere maatregelen, die, onder aanvoering van hygiënische en andere overwegingen ingesteld, den invoer belemmeren en niets anders dan een vermomde bescherming beduiden.

In verband met het voorgaande zij nog opgemerkt, dat de Voorzitter, de heer Theunis, in zijn sluitingsrede zijn afkeuring over het feit te kennen gaf, dat de conventie van 1923 ter vereenvoudiging van douaneformaliteiten nog steeds op de ratificatie van vele staten wacht.

Zeer terecht is in het oog der Raadgevende Commissie een belangrijke stap op den weg naar vrijer handelsverkeer, de onderteekening door talrijke staten van de conventie van 8 November 1927 ter afschaffing van de in- en uitvoerverboden. Deze conventie zal door een nieuwe conferentie, in de volgende maand of begin Juli te houden, bekrachtigd moeten worden. Tot dan staat de gelegenheid tot het maken van zekere reserves open. Met den meesten nadruk spreekt de Commissie haar verwachting uit, dat deze reserves niet van dien aard zullen zijn, dat zij de waarde der conventie belangrijk zullen schaden, of het totstandkomen daarvan in gevaar brengen.

De verhooging der invoerrechten, waaruit dumping gemakkelijk ontstaat, geeft de Commissie aanleiding, het Economische Comité te verzoeken zijn speciale aandacht aan de middelen tot wegneming van dezen uitwas in onze tegenwoordige economische samenleving te wijden.

Met de vermelding van een ontwerp-overeenkomst tusschen staten, betreffende de behandeling van vreemdelingen, natuurlijke of rechtspersonen, die in een anderen staat hun bedrijf uitoefenen, welke de Commissie heeft aanbevolen, een conventie, waarvan het Economische Comité zeide, dat zij een der voornaamste voorwaarden van de economische samenwerking der volkeren was, ben ik aan het einde van mijn lijst van onderwerpen, betrekking hebbende op de verbetering van het handelsverkeer. Zij is reeds door den Volkenbond aan de regeeringen voorgelegd.

De besluiten ter bestudeering van industrieële problemen, zowel de internationale kartels als de ratio-

nalizatie in verband met arbeidstoestanden, de productie, zowel van de industrie als van de landbouw, de betrekking tusschen prijzen in het eene en in het andere bedrijf, de samenwerking van de organisaties van den Volkenbond met andere instellingen op dit gebied, zijn eerste stappen in een richting, waarvan het onderzoek door de Economische Conferentie aanbevolen werd, doch op de uitvoering waarvan de talrijke werkzaamheden, welke de strijd tegen de handelsbelemmeringen medebracht, een vertragenden invloed uitoefenden. In het bijzonder vermeld ik hier, dat men besloten heeft den toestand der kolenproductie en der suikernijverheid aan een onderzoek te onderwerpen.

Ten slotte wil ik als mijn meening te kennen geven, dat de eerste bijeenkomst van deze Commissie opleverde, wat men van haar redelijkerwijs mocht verwachten, maar de groote economische moeilijkheden van den tegenwoordigen tijd kunnen niet in enkele maanden of jaren opgeheven worden, ook al zet zich de machtige organisatie van den Volkenbond met alle kracht er aan. Evenmin kan men van den eenen dag op den anderen aan de protectionistische inzichten in verschillende landen een einde maken. De besluiten van de Economische Conferentie van 1927 verrasten zonder twijfel hen, die in hooge invoerrechten en andere handelsbelemmeringen hun belang zien en van die zijde werd al ras het grootste scepticisme nopens de verwezenlijking van de naar hun meening vromewenschen der Conferentie aan den dag gelegd, terwijl men niet naliet er op aan te dringen, dat in dezelfde richting als tot dusverre zou worden gelegiseerd. Het is een gelukkig teeken, dat althans in Europa de balans van maatregelen voor en tegen een verbetering van het handelsverkeer bepaald in de richting van een verbetering doorslaat. Hetzelfde kan nog niet van buiten-Europeesche staten gezegd worden.

De betekenis van de samenkomsten van deze Commissie, welke jaarlijks herhaald worden, ligt daarin, dat zij, rekening houdende met praktische mogelijkheden, den weg aanwijzen om tot verdere geleidelijke verbetering te geraken.

In elk land moeten zij, die het overwicht van die algemeene verbetering van den economischen toestand ook voor de nationale economie over het bevorderen van kleinere belangen van intern karakter begrijpen, krachtig in dezelfde richting medewerken. Dat wil zeggen, dat men ten onzent alle pogingen, om invoerrechten te verhoogen of op andere wijze verandering in onze handelspolitiek aan te brengen, beslist moet afwijzen.

Het Jaarverslag van De Surinaamsche Bank over 1927.

Het jaarverslag van De Surinaamsche Bank, dat steeds eenige beschouwingen geeft over den economischen toestand van Suriname, is deze week verschenen. Wij ontleenen daaraan het volgende:

Licht en schaduw werken zich wonderlijk dooreen, als men zich neerzet om een algemeenen indruk weer te geven van de gebeurtenissen en omstandigheden, welke in 1927 de economische geschiedenis van Suriname over dat jaar hebben gevormd.

Men moet zich losmaken uit den kring van hen, die zich zeer voldaan toonen over de goede resultaten bij enkele cultures en industrieën verkregen, maar aan den anderen kant ook niet bij het vormen van een eendoordeel te grooten invloed bestaan aan hen, voor wie in hun arbeid 1927 een donker, of zelfs zeer donker jaar werd. Het wonderlijke van het jaar 1927 is daarin namelijk gelegen, dat men niet, zooals dikwijls het geval was, van vrijwel algemeenen achteruitgang of langzamen vooruitgang kan spreken.

Bij de koffiecultuur deed zich het zeer bijzondere verschijnsel voor, dat, niettegenstaande de zeer funeste droogteperiode van 1925—1926, waarin bijna ieder in de kolonie, van Koloniaal Bestuur tot kleinen plantage-eigenaar toe, den moed voor de toekomst zich

gevoelde ontzinken, de koffieboomen, welke den zwaren aanval hadden doorstaan, na voldoende hemelwater te hebben ontvangen, de gezonde oude kracht weder vertoonden en eene productie beloofden en ook gaven, welke iedereen verraste, zoo zelfs, dat de koffiefabrieken te weinig capaciteit bleken te bezitten en voor den oogst handen te kort schoten. Bovendien hielden de prijzen zich in Nederland op zoodanig peil, dat de beheerders der ondernemingen het geleden leed spoedig vergaten en met nieuwen moed de toekomst niet alleen tegemoetzagen, maar zelfs vrij algemeen tot uitbreiding van de cultuur overgingen.

De suikercultuur gaf eene zeer aanzienlijke productie, al moet daaraan dadelijk worden toegevoegd, dat de prijzen op de wereldmarkt sterk daalden en daardoor het voordeel van een grooten oogst ten slotte niet de financiële resultaten opleverde, welke men zoo gaarne had gezien. Meer intensieve cultuur blijkt, naar Ned. Indische deskundigen verklaarden, mogelijk met beter rendement. Misschien gaf dit ook wel aanleiding aan de Ned. Handel Mij. om haar aanzienlijk terreinbezit nog door den aankoop van een plantage uit te breiden.

De bauxietindustrie breidde zich belangrijk uit, zoodat de uitvoer van die grondstof voor het aluminium belangrijk toenam. Eene berekening van de waarde van dezen koloniale rijkdom, welke uitgevoerd wordt, heeft Gouverneur van Heemstra aanleiding gegeven, als eene van zijne laatste bestuursdaden, eene ontwerp-verordening bij de Koloniale Staten in te dienen om aan de kolonie eene hoogere inkomst te verzekeren, dan tot nog toe het geval is geweest.

Daartegenover ging de cacao-cultuur nog verder achteruit dan de laatste jaren het geval was. Feitelijk is die cultuur voor de kolonie reeds afgeschreven, wat op dit oogenblik bedenkelijk is, omdat daardoor slechts één boomcultuur in de kolonie is overgebleven — de koffiecultuur —. Ik kan mij niet losmaken van den indruk, dat het met de cacao-cultuur in Suriname niet gedaan behoeft te zijn. De directeur van het Landbouwproefstation, Prof. Dr. G. Stahel, is, naar ik meen, nog steeds bezig den weg te zoeken om de bezwaren, met die cultuur ondervonden, te bestrijden en weg te ruimen.

Zeer donker zag het er in 1927 voor de balata-industrie uit. De wereldprijzen daalden sterk, terwijl het verkregen product aanzienlijk was. Dit werd wel uitgevoerd, maar kon niet tot behoorlijken prijs worden verkocht.

Na al de goede verwachtingen, welke men van de na jaren, opnieuw aangevatte katoencultuur had gekoesterd, scheen in 1927 een sterke tegenslag plotseling alle hoop te vernietigen. Een zware aanval van de beruchte cottonstainers deed den oogst mislukken. De kleinere ondernemingen in de districten Nickerie, Saramacca en Commewijne staakten de cultuur. In overleg met het Koloniaal Bestuur en onze instelling besloot de met Amerikaansch kapitaal in Nickerie werkende N.V. Surinaamsche Katoen, Landbouw en Handel Maatschappij de cultuur door te zetten. Het landbouwproefstation schijnt bij haar onderzoek eene bestrijdingswijze gevonden te hebben, welke weder aan nieuwe verwachtingen voedsel heeft gegeven.

Ook de rijstcultuur, thans de cultuur van den kleinschaligen landbouwer naast den verbouw van zijn eigen voedingsmiddelen, gaf in 1927 nog allerlei problemen ter oplossing, gelegen enerzijds op het terrein van de cultivatie van eene goede soort rijst, anderzijds in verband met de wenschelijkheid tot vermindering der productiekosten en verkrijging, in verband daarmee, van goede uitvoermogelijkheid.

Onderstaand overzicht geeft de totale waarde van den in- en uitvoer in de periode van 1923—1927:

	Invoer	Uitvoer
1923	7.885.161	8.388.388
1924	7.496.453	7.409.441

1925	9.474.161	9.932.306
1926	10.020.516	7.689.685
1927	9.088.771	11.834.361

De waarde van den invoer was dus in 1927 f 931.745,— lager dan in 1926.

De handelsbalans gaf derhalve in 1927 een voordelig saldo te zien zonder dat dit een gunstigen invloed had op de betalingsbalans. Zoodanig uit het volgende staatje blijkt, is de meerdere uitvoerwaarde in 1927 van ruim 4 miljoen gulden in de eerste plaats het gevolg van den aanzienlijken suikeruitvoer — pl.m. 1,6 miljoen waarde meer dan in 1926 —; daarnaast van den uitvoer van bauxiet — pl.m. 1,5 miljoen waarde meer dan in 1926 —; zoo ook van balata — 0,7 miljoen waarde meer dan in 1926 — en van koffie — pl.m. 0,3 miljoen waarde meer dan in 1926. De drie eerstgenoemde producten werden uit de kolonie uitgevoerd, zonder dat die grootere uitvoer meer inkomsten in de kolonie bracht, want zoowel suiker-, als bauxiet- en balatabedrijven trokken niet meer geld uit het buitenland dan normaal noodig was. De meerwaarde van den uitvoer bleef hier buiten de grenzen van de kolonie. De meerdere koffieproductie en uitvoer kwam wel voor een deel der kolonie ten goede, maar deze verbetering was van te weinig belang om den toestand van de betalingsbalans aanmerkelijk te verbeteren.

Ten aanzien van de voornaamste uitvoerproducten geeft het volgende staatje duidelijke cijfers:

Producten.	Waarde.	
	1926	1927
Balata	f 1.616.899,—	f 2.334.261,—
Bauxiet	„ 372.974,—	„ 1.859.830,—
Cacao	„ 68.731,—	„ 145.227,—
Goud (ruw)	„ 377.767,—	„ 306.869,—
Hout	„ 190.865,—	„ 171.351,—
Hout (letter)	„ 12.501,—	„ 6.960,—
Katoen	„ 24.708,—	„ 30.389,—
Koffie	„ 2.312.641,—	„ 2.653.993,—
Rozenhoutolie	„ —,—	„ 37.162,—
Rum of Dram	„ 24.269,—	„ 36.317,—
Rijst (gepeld)	„ 19.431,—	„ 58.786,—
Sinaasappelen	„ 7.450,—	„ 10.000,—
Suiker (1e prod.)	„ 2.400.426,—	„ 4.010.943,—
Suiker (2e „)	„ 148.150,—	„ 51.788,—
Vischblaas	„ 6.440,—	„ 3.561,—
	f 7.583.252,—	f 11.717.437,—

Ten slotte wijzen wij erop, dat het derde octrooi voor de uitgifte van bankbiljetten, dat in 1918 voor 10 jaar aan De Surinaamsche Bank verleend werd, 1 Juli a.s. afloopt. Het nieuwe octrooi zal bij de wet en niet meer bij Koninklijk Besluit worden verleend. Wij verwijzen voor deze kwestie naar het artikel van Mr. Dr. C. F. Schoch, verschenen in de „E.-S. B.” van 9 November 1927.

Het Amerikaansche Tarief.

Aan het Aprilnummer van „The Index”, de maandelijksche uitgave van The New York Trust Company, ontleenen wij het volgende:

De Fordney-McCumber Act van 1922 veranderde de tariefpolitiek der Vereenigde Staten. Tot dat jaar was deze er op gericht geweest om de opkomende industrieën te beschermen. De enorme industriële ontwikkeling noopte de Amerikaansche regering tot het volgen van een nieuwe tariefpolitiek en het Fordney-tarief werd ingesteld, dat gebaseerd was op het principe van nivelleering der productiekosten. De President had de macht om tarieven te verhoogen of te verlagen al naar gelang van de hoogte der productiekosten in de Europeesche landen. Ingeval van discriminaties kon de invoer van producten uit landen, die een dumpingpolitiek op de Amerikaansche markt volgden, geheel verboden worden.

Ondanks de critiek, die dit nieuwe tarief uitlokte, is de waarde van de goederen, die vrij van rechten de Vereenigde Staten binnenkomen, grooter dan de

waarde der belaste goederen. Vóór 1911 was, met uitzondering van de periode 1892—1894, de toestand juist omgekeerd. Na 1911 nam het percentage van de waarde der vrij ingevoerde goederen toe tot 1918, toen het 75,51 bedroeg, waarna het als gevolg van de na-oorlogsche protectie daalde tot 58,02 in 1923. Sindsdien is dit percentage echter weer voortdurend gestegen en bereikte in 1926 het cijfer 65,97.

Het grootste deel van den invoer is dus vrij. Onder de goederen, die vrij ingevoerd mogen worden, nemen rubber, ruwe zijde en koffie de voornaamste plaats in. De invoer van deze artikelen bedraagt $\frac{1}{4}$ van den totalen invoer. Hun beteekenis blijkt uit het feit, dat de rubberinvoer 75 pCt., de invoer van ruwe zijde en koffie respectievelijk 77 pCt. en 51 pCt. van de totale wereldproductie bedraagt.

Die artikelen, welke de hoogste invoerrechten betalen, zijn in den onderstaanden staat opgenomen, tegelijk met een overzicht van de betaalde invoerrechten en het percentage van dat invoerrecht tot de totale waarde van dat artikel.

Grondstoffen en producten	1921		1926	
	Betaalde invoerrechten \$	% van de totale waarde	Betaalde invoerrechten \$	% v. de totale waarde
Suiker.....	71.325.000	30,55	146.591.000	71,28
Wol.....	18.307.000	34,93	73.965.000	39,91
Landbouwproducten (granen, groenten, kolon. producten)	26.206.000	16,75	64.373.000	23,84
Metalen.....	13.672.000	21,77	48.528.000	33,01
Tabak.....	35.950.000	53,97	38.076.000	53,79
IJzer- en glaswaren	9.864.000	34,50	28.908.000	47,32
Chemicaliën, oliën en verfstoffen ..	14.144.000	21,84	28.681.000	29,17
Vlas, hennep en jute	10.118.000	27,47	26.737.000	18,42
Zijden artikelen...	18.526.000	41,23	24.074.000	54,54
Hout.....	1.546.000	15,63	4.307.000	23,92
Katoen.....	15.242.000	26,09	13.666.000	34,30
Pulp, pap. en boeken	1.672.000	18,78	5.241.000	24,42
Diversen.....	54.222.000	32,82	86.448.000	37,74
Totaal bedrag der invoerrechten...	292.359.000	29,45	590.045.000	39,34

De bovengenoemde producten zijn hoofdzakelijk afkomstig van 28 landen, die het grootste gedeelte der invoerrechten betalen. Van deze hebben slechts 7 in de periode van 1921 (het jaar vóór het in werking treden van het Fordney-McCumber tarief) tot 1926 een daling van den invoer te zien gegeven, nl. Cuba, Italië, Nederland, Griekenland, Turkije, Hongkong, Mexico en Estland. De invoer van de andere landen in de Vereenigde Staten is toegenomen en daaronder noemen Groot-Brittannië, Canada, Duitschland, Frankrijk, Britsch-Indië, Japan, België, Argentinië, Chili, Java, Ceylon en China de eerste plaats in.

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Ned.-Indië.

De maandstatistiek 1928 No. 2 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. Het gemiddelde niveau van de 72 invoerartikelen stond in Februari jl. 1 punt beneden dat van de voorafgaande maand en 6 punten beneden het gemiddelde van 1927.

De *textiele goederen* liepen ten gevolge van de prijsdaling van gebl. shirtings van 14 pCt. terug van 172 op 171.

De *levensmiddelen* daalden eveneens met 1 punt. De *rijst-prijzen*, die in 1927 zeer laag stonden, mede ten gevolge van de overvloedige oogsten, waren in Januari jl. verbeterd. In de laatste maanden gaf Saigon rijst weer een lagere notering te zien, terwijl voor Rangoon rijst geen notering voorhanden was.

De groep *metalen* bleef in Februari ongewijzigd op hetzelfde niveau, niettegenstaande de prijsveranderingen van eenige ijersoorten en koper. In Januari jl. was de prijs van lood aanzienlijk gedaald, met ruim 17 pCt. beneden het gemiddelde van 1927, Februari gaf geen verdere daling te zien.

Het prijsverloop van de *chemicaliën* geeft geen opvallende schommelingen te zien.

Het indexcijfer van de groep *diverse invoerartikelen* staat

sinds Januari op 158 of 15 punten beneden het gemiddelde van 1927. Dit is het gevolg van de sterke daling der petroleum-prijzen. Het indexcijfer van petroleum, Devoe, daalde van 163 in Augustus op 101 in December en 85 in Januari en Februari; dat van Kroon van 186 op 114 en 94 en 88 in de laatste twee maanden. Het groepsindexcijfer staat thans op 158.

Uitvoer. Voor *copra* blijven voorloopig nog de voor het indexcijfer gebruikelijke export-noteringen ontbreken. In verband hiermede is het artikel vanaf Januari 1928 uit de serie uitvoerproducten vervallen, zoodat thans het indexcijfer van den uitvoer op 19 in stede van 20 artikelen berust. In Februari jl. liep het indexcijfer van den uitvoer 1 punt terug tot 129. Dit is het gevolg o.a. van de meer of minder belangrijke prijsdalingen van *tin*, *thee*, *tapioka*, *suiker*, *rubber*.

De *rubber*noteringen volgen hier nagenoeg geheel het prijsverloop van de buitenlandsche markt.

In September 1927 was het indexcijfer van rubber tot 56 gedaald, sedert bedroegen de cijfers 57, 65, 69 en 68 voor Januari; thans in Februari is de prijs op het niveau van September teruggevallen.

De *suiker*prijzen vertoonden nog steeds geen verbetering. In Januari 1927 bedroegen de indexcijfers voor beide kwaliteiten resp. 178 en 154, in Januari jl. 121 en 104, hetgeen een daling beteekent van ruim 32 pCt. De laatste maand geeft 119 en 103.

De prijzen van *tapioka* bleven het afgelopen jaar steeds laag. Het indexcijfer daalde van 124 in Januari 1927 op 105 in September van dat jaar. Een licht herstel volgde, het indexcijfer van November en December stond op 114, doch de laatste maand geeft weer 106.

De lage *theeprijzen* in de eerste maanden van 1927 herstelden zich in den loop van het jaar weer, doch het gemiddelde niveau stond in 1927 nog 21 punten beneden 1926, en sedert December jl. bewegen de prijzen zich wederom in neergaande lijn. Van 162 in Januari 1927 steeg het indexcijfer van dit artikel tot 204 in October; de jongste maand geeft wederom 179. Deze teruglopende noteringen zijn in overeenstemming met het prijsverloop op de Londensche en Amsterdamsche markt (zie tabel XI), waar de groote voorraden in entrepôt een ongunstigen invloed op de prijzen uitoefenen.

Sedert Augustus 1927 zijn de tinnoteeringen constant dalende. De indexcijfers bedroegen van Augustus t.m. Februari jl. 147, 140, 133, 130, 131, 126 en 120.

Tegenover de prijsdalingen staan prijsstijgingen o.a. van peper en maïs resp. met 10 en 7 punten.

Het algemeene indexcijfer voor alle groothandelsartikelen te zamen is gedaald van 150 op 149 in Februari jl.

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.						Uitvoerartikelen	Totaal groothandel
	Textielgoederen ¹⁾	Levensmiddelen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾	Totaal		
1913.	100	100	100	100	100	100	100	
1923.	207	163	174	170	169	180	150	
1924.	213	164	167	160	168	178	155	
1925.	208	161	160	150	165	172	146	
1926.	185	157	151	153	169	165	137	
Februari 1927.	179	151	152	152	175	163	132	
Maart ..	172	149	153	152	175	161	129	
April ..	173	148	151	152	175	161	128	
Mei ..	174	148	152	152	175	161	131	
Juni ..	174	147	152	152	174	161	132	
Juli ..	173	147	149	150	175	160	128	
Augustus ..	175	147	149	149	176	161	130	
September ..	175	145	146	147	175	159	129	
October ..	175	148	145	146	172	159	128	
November ..	173	148	144	146	169	158	128	
December ..	173	147	142	145	163	156	127	
Januari 1928.	172	150	140	145	158	155	130	
Februari ..	171	149	140	145	158	154	129	

¹⁾ 20 art. ²⁾ 12 art. ³⁾ 12 art. ⁴⁾ 15 art. ⁵⁾ 13 art.

Kleinhandelsprijzen. De serie indexcijfers van artikelen van in- en uitheemschen oorsprong is zoo samengesteld, dat de inheemsche en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

Het prijsniveau van de inheemsche artikelen is in de afgelopen maand drie punten gestegen, voornamelijk onder invloed van de prijsstijging van melk. De prijs van aardappelen, die sedert Maart 1927 met schommelingen aan-

zienlijk gedaald was van 208 in Januari 1927 op 162 in Februari jl., steeg 5 punten.

In de 2e groep liepen verschillende artikelen in prijs terug, zoodat het indexcijfer van de groep met 1 punt daalde.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	In- heemsch ¹⁾	Uit- heemsch ¹⁾	Totaal	Voeding ²⁾
1913/14	100	100	100	100
1923 ..	194	173	183	182
1924 ..	182	158	170	170
1925 ..	169	152	160	159
1926 ..	169	148	159	156
Maart 1927 ..	169	143	156	154
April ..	168	145	156	155
Mei ..	166	149	158	156
Juni ..	167	149	158	155
Juli ..	167	149	158	156
Augustus ..	165	149	157	154
September ..	165	149	157	154
October ..	163	148	155	153
November ..	162	148	155	152
December ..	160	149	155	153
Januari 1928 ..	160	149	154	154
Februari ..	159	149	154	154
Maart ..	162	148	155	154

¹⁾ 20 artikelen. ²⁾ 35 artikelen.

Passerprijzen. De voorloopige cijfers van Februari geven voor de landbouwgewassen de seizoending te zien.

Een uitzondering hierop maken echter de rijstprijzen, die een lichte stijging vertoonen.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De *Economist*. — Haarlem, Maart 1928.

Dr. R. van Genechten, Actieve handelspolitiek; *Prof. Dr. Z. W. Sneller*, Het credietverkeer in de late middeleeuwen; *Dr. W. L. Valk*, Een poging om het grensnut te meten.

The *American Economic Review*. — St. Albans Vt., December 1927.

W. Orton, Rubber: a case study; *H. J. Davenport*, Interest theory and theories; *B. W. Lewis*, Going value; *O. Morgenstern*, Friedrich von Wieser.

Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. — Tübingen, Februari 1928.

Prof. E. F. Heckscher, Intermittent freie Güter; *Prof. Dr. L. von Mises*, Bemerkungen zum Grundproblem der subjektivistischen Wertlehre; *F. C. Endres*, Vom nächsten Krieg; *Prof. S. Frank*, Zur Phänomenologie der sozialen Erscheinung; *Prof. Dr. W. Röpke*, Das Agrarproblem der Vereinigten Staaten. II. Die gegenwärtige Lage der Landwirtschaft; *J. Nissen*, Wahl und Wertung.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, December 1927.

Prof. Dr. R. Stolzmann, Die Ganzheitslehre O. Spanns; *Dr. P. Flaskämper*, Die logische Natur der quantitativen statistischen Merkmale mit besonderer Berücksichtigung des Problems der Gruppenbildung.

Idem. — Jena, Januari 1928.

W. Weddigen, Ertragstheorie und Verteilungstheorie; *C. v. Dietze*, Ueber ländliche Siedlung; *H. v. Schullern-Schrattenhofen*, Ueber einige Nebenfragen des Bevölkerungswesens.

Revue d'Economie Politique. — Parijs, Nov.-Dec. 1927.

A. E. Sayous, Les changes de l'Espagne sur l'Amérique au XVIe Siècle; *M. Aucuy*, L'organisation Scientifique du travail dans ses congrès; *J. Escarra*, Droits et intérêts étrangers en Chine. III; *R. Roy*, Les index économiques.

Idem. — Parijs, Januari-Februari 1928.

***, La loi du 7 août 1926 et son rôle dans l'assainissement financier de la France; *E. J. Tsouderos*, L'indemnisation des réfugiés grecs; *R. Plevin*, La

stabilisation de la monnaie en Pologne; *A. Tchayano*, L'état actuel de l'économie et de la statistique agricoles en Russie; *P. Nesteroff*, La politique italienne en matière de taxation des capitaux.

Schmollers Jahrbuch. — München, Leipzig, December 1927.

H. Ritschl, Reine und historische Dynamik des Standorts der Erzeugungszweige; *O. von Zwiedineck-Südenhorst*, Die Kausalität der Volkswirtschaft; *H. Honegger*, Volkswirtschaftslehre als Organon; *K. Wyszomirski*, Schifffahrtabgaben und Schlepplmonopol als rechtliche und wirtschaftliche Voraussetzungen der Kanäle; *A. Dissinger*, Demokratie und Arbeitsrecht; *J. Kirchner*, Adolph Wagners Nachlass in der Preussischen Staatsbibliothek.

De *Socialistische Gids*. — Amsterdam, Februari 1928.

bevat o.a.:

Ir. J. W. Albarda, Deelneming aan de regeering; *J. F. Ankersmit*, Troelstra's jeugdboek; *Karl Kautsky*, Het nieuwe boek van Kautsky; *W. H. Vliegen*, Actieve handelspolitiek; *Mr. M. J. A. Moltzer*, Het nieuwe ontwerp Ziektewet; *F. M. Wibaut*, De economische conferentie van Genève Mei 1927 over trusts en kartels (II); *W. A. Bongers*, Het bondgenootschap tusschen N.V.V. en S.D.A.P.; *Ir. J. W. Albarda*, Aanvulling.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 December 1927.

Prof. Dr. J. C. Th. Uphof, De fosfaatindustrie in Florida; *Ir. J. G. Bijl*, De Haarlemmermeerpolder; *P. Eibergen*, De Groningsche kanalen.

MAANDCIJFERS.

POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE.

	Opbrengst	
	April 1928	April 1927
Posterijen.....	f 3.861.440,—	f 4.352.704,—
Telegrafie.....	„ 564.556,—	„ 550.389,—
Telefonie.....	„ 1.334.979,—	„ 1.314.085,—

RIJKSPOSTSPAARBANK.

	APRIL	1926	1927	1928
Inlagen.....	f 8.396.768	f 8.801.549	f 8.774.691	
Terugbetalingen ..	„ 11.434.495	„ 11.720.122	„ 11.841.536	
Tegoed der inleggers op ultimo.....	„ 310.823.864	„ 320.243.219	„ 328.443.114	
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo.....	„ 42.034.600	„ 41.976.150	„ 42.362.450	
Spaarbankboekjes:				
Aantal nieuw uitgegeven.....	8.024	8.318	8.579	
Aantal geheel afbetaald.....	8.122	7.763	7.918	
Aantal in omloop op ultimo.....	1.991.631	2.024.461	2.052.971	

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Maart 1928		Maart 1927	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
Giro's (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 12.9	21.630	f 12.1	22.902
Girobetalingen aan particulieren	„ 16.—	101.638	„ 20.9	107.596
Geldomzet.				
Ontvangsten	„ 5.3	7.141	„ 5.2	7.471
Betalingen	„ 6.9	33.054	„ 7.5	31.242
Part.rekeninghouders	„ 19.— ¹⁾	32.390 ²⁾	„ 19.6 ¹⁾	29.618 ²⁾
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponceerd	„ 9.3	3.639 ²⁾	„ 9.1	3.249 ²⁾

¹⁾ Gemiddeld saldo te goed. ²⁾ Einde der maand.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens)

	April 1928	Sedert 1 Januari 1928	Overeenkomstige periode 1927
Directe belastingen.			
Grondbelasting	1.672.236	6.414.867	6.091.599
Personeele belasting ..	21.014	4.832.644	4.603.808
Inkomstenbelasting ..	11.641.049	37.399.368	38.761.109
Vermogensbelasting ...	1.493.454	4.702.993	4.821.860
Dividend- en tantiemebelasting	756.212	3.234.580	2.680.112
Invoerrechten.	5.260.171	21.601.563	19.502.693
Statistiekrecht	355.898	1.483.124	1.365.091
Accijnzen.			
Zout	157.635	689.920	792.547
Geslacht	908.727	3.430.414	3.138.533
Wijn	51.693	720.042	741.942
Gedistilleerd	3.566.200	14.064.513	14.682.100
Bier	983.202	3.840.221	3.500.334
Suiker	3.623.169	15.692.038	14.336.771
Tabak	1.704.399	7.690.089	6.963.041
Belasting op gouden en zilveren werken	89.402	345.974	321.885
Belasting op rijwielen ..	38.346	534.987	2.387.512
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	2.201.751	9.561.412	10.047.930
Registratierechten	2.037.485	8.368.454	6.939.861
Successierechten	5.349.660	14.806.264	18.642.876
Domeinen, wegen en vaarten	165.914	1.142.154	1.071.654
Staatsloterij	24.337	218.711	218.280
Jacht en visscherij	621	4.134	3.848
Loodsgelden	352.238	1.684.484	1.675.516
Mijnen	—	—	—
Totaal-Generaal ..	42.454.813	162.462.950	163.290.902

1) 10 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbelastingwet. 2) 40 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbelastingwet. 3) Hieronder begrepen f 749.706 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbel.). 4) Id. f 2.644.036. 5) Id. f 2.254.167.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	April 1928	Sedert 1 Januari 1928	Overeenkomstige periode 1927
Verdedigingsbelast. Ia	458.422	1.444.527	1.460.393
Verdedigingsbelast. Ib	1.675.493	5.280.913	5.219.881
Verdedigingsbelast. II	3.074.790	9.909.987	9.518.985
Opcenten:			
Grondbelasting	336.647	1.292.402	1.225.991
Personeele belasting ..	21.296	1.068.409	958.097
Inkomstenbelasting ...	301.796	941.237	9.431.518
Vermogensbelasting ...	379.705	1.196.495	1.232.147
Dividend- en tantiemebelasting	249.550	1.067.412	884.437
Accijns op Suiker	724.634	3.138.408	2.867.354
" " Wijn	10.339	144.008	148.388
Gedistilleerd	356.620	1.406.451	1.468.210
Zegelrecht van buitl. eff.	107.438	495.507	752.359
Totaal	7.696.730	27.385.756	35.167.760

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

	April 1928	Sedert 1 Januari 1928	Overeenkomstige periode 1927
Wegenbelasting	2.938.226	3.668.059	—
Rijwielbelasting	345.114	4.814.881	3.581.268
Totaal	3.283.340	8.482.940	—

1) 90 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbel. wet. 2) 60 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbel. wet.

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1927.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1925/26	—	—	455.895	—
1926/27	22.277	306.005	2.348.595	18.011
1927/28	3.837.993	3.791.228	34.594.878	4.684.982
1928/29	2.554.598	735.411	—	—
Totaal ..	6.414.868	4.832.644	37.399.368	4.702.993

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 4 1/2 13 Oct. '27	{ Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 22 Oct. '25
	{ Bel. Binn. Eff. 5 1/2 13 Oct. '27	{ N. Bk. v. Denem. 5 23 Juni '27
	{ Vrsch. in R.C. 6 13 Oct. '27	{ Zweedsche Rbk 4 30 Apr. '28
Javasche Bank	... 4 1/4 Juli '26	Bank v. Noorw. 5 1/2 26 Mrt. '28
Bank van Engeland	4 1/2 21 Apr. '27	Bk. v. Tsjecho-slowakije .. 5 8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank	7 5 Oct. '27	N. Bk. v. O'rijk. 6 27 Jan. '28
Bank v. Frankrijk	3 1/2 19 Jan. '28	N. Bk. v. Hong. 6 26 Aug. '26
Belgische Nat. Bnk.	4 1/2 16 Nov. '27	Bank v. Italië. 6 31 Mrt. '28
Fed. Res. Bank N.Y.	4 1/2 17 Mei '28	Bank v. Spanje .. 5 23 Mrt. '23
Bank van Spanje	... 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2 9 Jan. '28

OPEN MARKT.

	1928				1927	1926	1914
	19 Mei	14/19 Mei	7/12 Mei	30 April 5 Mei			
Amsterdam							
Partic. disc.	4 1/4	4 3/16-1/4	4 1/4	4 3/16-7/16	3 3/8-7/16	2 3/4-3	3 1/8-3/16
Prolong.	4 1/4	4-1/2	4 1/8-1/4	4-1/2	3 1/4-3/4	2 1/2-3/4	2 1/4-3/4
Londen							
Daggeld ..	3-1/2	2 1/2-4 1/2	2 3/4-4 1/2	2 1/2-4 3/4	3-5	3 1/2-4	1 3/4-2
Partic. disc.	4 1/16	3 15/16-4 1/16	3 15/16-4	3 15/16-4	3 5/8-7/8	4 1/4-5/16	2 1/4-3/4
Berlijn							
Daggeld ..	6 1/2-8	4 1/2-8	5-8 1/2	7 1/2-9 1/2	3 1/2-7	3 1/2-5	—
Partic. disc.	6 1/4	6 1/2-3/4	6 1/2-5/8	6 5/8-3/4	4 7/8	4 5/8	—
30-55 d...	6 3/4	6 1/2-3/4	6 1/2-3/8	6 5/8-3/4	4 7/8	4 5/8	2 1/8-1/2
56-90 d...	6 3/4	6 1/2-3/4	6 1/2-3/8	6 5/8-3/4	4 7/8	4 5/8	—
Waren-wissel.	6 7/8-7	6 3/4-7	6 3/4-7/8	6 7/8-7 1/4	5	5 1/8-1/2	—
New York							
Call money	6-1/4	5 1/2-6 1/4	5 1/2-6 1/4	4 1/2-6 1/4	4-3/4	3 3/4-4 3/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	4 1/4	4 1/4	4 1/4	4 1/4	3 3/4	3 3/8	—

1) Call money-koers van 18 Mei en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York**)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
15 Mei 1928	2.47 11/16	12.09 7/8	59.27	9.75 1/2	34.60	100
16 " 1928	2.47 13/16	12.09 7/8	59.30 1/2	9.75 3/4	34.59 1/2	100
17 " 1928	—	—	—	—	—	—
18 " 1928	2.48	12.10 1/4	59.32 1/2	9.75 7/8	34.60	100
19 " 1928	—	12.10 1/8	59.31	9.75 3/4	34.59 1/2	100
21 " 1928	2.47 13/16	12.10	59.31 1/2	9.75 3/4	34.59	100
Laagste d.w. 1)	2.47 1/2	12.09 1/4	59.25	9.74	34.57	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	2.48 1/8	12.10 1/2	59.35	9.77 1/2	34.62 1/2	100 1/4
14 Mei 1928	2.47 3/4	12.09 1/8	59.28 1/2	9.75 3/4	34.61	100
7 " 1928	2.47 7/8	12.10	59.30 1/2	9.75 3/4	34.62 1/2	100
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	48.—	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag *)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
15 Mei 1928	47.76	34.87 1/2	7.34	1.53	13.05	41.51 1/2
16 " 1928	47.77 1/2	34.90	7.34 1/2	1.53	13.05 1/2	41.54
17 " 1928	—	—	—	—	—	—
18 " 1928	47.78	34.92 1/2	7.34	1.53	13.05 1/2	41.55
19 " 1928	47.78	34.90	7.34	1.53	—	—
21 " 1928	47.77 1/2	34.90	7.34	1.53	13.06	41.49
Laagste d.w. 1)	47.74	34.85	7.31	1.50	13.02	41.40
Hoogste d.w. 1)	47.80	35.—	7.36	1.57 1/2	13.08	41.60
14 Mei 1928	47.77	34.90	7.35	1.53	13.05 1/2	41.59
7 " 1928	47.80	34.95	7.34	1.53	13.06	41.12
Muntpariteit	48.—	35.—	7.34	1.53	48.—	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Osto *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
15 Mei 1928	66.47 1/2	66.47 1/2	66.37 1/2	6.23 1/2	106	2.47 1/2
16 " 1928	66.50	66.50	66.40	6.24	106	2.47 3/4
17 " 1928	—	—	—	—	—	—
18 " 1928	66.52 1/2	66.50	66.42 1/2	6.24	106	2.47 3/4
19 " 1928	66.52 1/2	66.50	66.40	6.24	106	2.47 3/4
21 " 1928	66.50	66.50	66.40	6.24	106	2.47 3/4
Laagste d.w. 1)	66.40	66.40	66.32 1/2	6.21	105 3/4	2.47 3/4
Hoogste d.w. 1)	66.55	66.55	66.45	6.26	106 1/4	2.48
14 Mei 1928	66.47 1/2	66.47 1/2	66.40	6.24	106	2.47 1/2
7 " 1928	66.52 1/2	66.50	66.40	6.24	106	2.47 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/4	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
15 Mei 1928	4,88 ^{9/16}	3,93 ^{3/4}	23,93 ^{9/16}	40,37
16 " 1928	4,88 ^{9/16}	3,93 ^{3/4}	23,93 ^{3/4}	40,36
17 " 1928	4,88 ^{9/16}	3,93 ^{3/4}	23,93 ^{3/4}	40,36
18 " 1928	4,88 ^{9/32}	3,93 ^{3/8}	23,93 ^{3/4}	40,34
19 " 1928	4,88 ^{9/32}	3,93 ^{3/4}	23,93 ^{3/4}	40,35 ^{1/2}
21 " 1928	4,88 ^{9/16}	3,93 ^{3/4}	23,93 ^{3/4}	40,36
23 Mei 1927	4,85 ^{29/32}	3,91 ^{3/4}	23,69 ^{3/4}	40,02 ^{1/2}
Muntpariteit..	4,8667	19,30	23,81 ^{1/4}	40 ^{9/16}

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	5 Mei 1928	12 Mei 1928	14/19 Mei 1928 Laagste/Hoogste	19 Mei 1928
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 ^{1/2}	97 ^{1/2}	97 ^{1/16} 97 ^{9/16}	97 ^{1/2}
Athene	Dr. p. £	373 ^{3/8}	374 ^{3/8}	374 375 ^{3/8}	374 ^{1/2}
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 ^{1/2}	1/10 ^{1/8}	1/10 ^{1/8} 1/10 ^{3/8}	1/10 ^{1/2}
Budapest ...	Pen. p. £	27.95	27.95 ^{1/2}	27.93 27.98	27.96
B. Aires ¹⁾ ...	d. p. \$	47 ^{13/10}	47 ^{51/64}	47 ^{3/4} 47 ^{15/16}	47 ^{25/32}
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/6	1/6 ^{3/4}	1/6 ^{3/4} 1/6 ^{3/4}	1/6 ^{1/2}
Constantin ...	Piast. p. £	957	955	940 960	952 ^{1/2}
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/0 ^{3/4}	2/0 ^{5/8}	2/0 ^{1/4} 2/1 ^{1/16}	2/1 ^{1/32}
Kobe	Sh. p. yen	1/11 ^{5/32}	1/10 ^{5/32}	1/10 ^{5/32} 1/11 ^{1/32}	1/10 ^{3/32}
Lissabon ...	Escu. p. £	112	113 ^{3/4}	113 ^{1/2} 114 ^{1/2}	114 ^{1/4}
Mexico	d. per \$	24	24	23 ^{3/4} 24 ^{1/2}	24
Montevideo ¹⁾	d. per \$	50 ^{7/8}	50 ^{1/2}	50 ^{1/4} 50 ^{7/8}	50 ^{1/2}
Montreal ¹⁾ ..	\$ per £	4.88 ^{1/2}	4.88 ^{1/2}	4.88 ^{1/8} 4.88 ^{1/8}	4.88 ^{1/8}
R.d.Janeiro ¹⁾	d. per Mil.	569 ^{5/64}	569 ^{5/64}	529 ^{1/32} 515 ^{1/16}	569 ^{5/64}
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/7 ^{1/8}	2/8 ^{1/16}	2/7 ^{7/8} 2/9 ^{1/8}	2/9 ^{1/8}
Singapore ...	id. p. \$	2/3 ^{3/4}	2/3 ^{3/4}	2/3 ^{1/10} 2/3 ^{1/2}	2/3 ^{3/4}
Valparaiso ²⁾ ..	\$ p. £	39.58	39.60	39.46 39.60	39.46
Warschau ...	Zl. p. £	43.51	43 ^{1/2}	43 ^{1/4} 43 ^{3/4}	43 ^{1/2}

¹⁾ Telegrafisch transfert. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS

	Londen ¹⁾	N.York ²⁾
14 Mei 1928..	27 ^{1/16}	59 ^{5/8}
15 " 1928..	27 ^{11/16}	60
16 " 1928..	27 ^{1/2}	59 ^{3/4}
17 " 1928..	27 ^{1/8}	60
18 " 1928..	27 ^{15/16}	60 ^{7/8}
19 " 1928..	28	61
21 Mei 1927..	26 ^{1/8}	56 ^{5/8}
20 Juli 1914..	24 ^{1/16}	59

GOLDPRIJS³⁾

	Londen
14 Mei 1928..	84/11 ^{1/2}
15 " 1928..	84/10 ^{1/2}
16 " 1928..	84/11
17 " 1928..	84/11
18 " 1928..	84/11
19 " 1928..	84/11
21 Mei 1927..	84/11 ^{1/2}
20 Juli 1914..	84/11

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	7 Mei 1928	15 Mei 1928
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	—	f 240.356,27
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 200.838,71	96.800,64
Voorstichtop ult. Apr. resp. Mrt. '28 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	40.135.422,99	37.209.570,08
Voorstichtoten aan Suriname	11.931.045,86	8.830.814,31
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbriefven	136.994.585,48	135.964.469,98
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	32.244.251,06	15.641.429,31
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. ²⁾	—	—
Id. op andere Staatsbedrijven ³⁾	5.095.348,03	3.795.348,03
Verplichtingen.		
Voorsticht door de Nederl. Bank	f 9.060.223,79	f 103.526.000,—
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	103.526.000,—	6.950.000,—
Schatkistpromessen in omloop	9.970.000,—	3.000.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank	3.000.000,—	—
Zilverbons in omloop	11.491.927,—	11.625.631,50
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten ²⁾ ..	22.290.902,05	19.975.350,70
Id. aan Ned.-Indië	194.726,73	189.743,86
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds ³⁾ ..	2.614.603,47	2.611.374,01
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ²⁾ ..	58.412.822,18	47.146.552,82
Id. aan andere Staatsbedrijven ³⁾	1.315.000,—	1.315.000,—
Id. aan diverse instellingen ³⁾	12.218.240,20	5.748.190,78

¹⁾ Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.

²⁾ In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	12 Mei 1928	19 Mei 1928
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f 19.748.000,—	f 20.356.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	6.937.000,—	9.691.000,—
Verplichtingen:		
Voorsticht uit 's Rijks kas aan N.-Indië	—	—
Voorsticht Javasche Bank aan N.-Indië	—	—
Schatkistpromessen in omloop	150.000,—	150.000,—
Muntbiljetten in omloop	33.656.000,—	34.199.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds..	1.114.000,—	961.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	938.000,—	1.054.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 21 Mei 1928.

		Activa.	
Binnel. Wis-	Hfdbk. f	43.978.892,90	
sels, Prom.,	Bijbnk. "	2.522.972,55	
enz. in disc.	Ag.sch. "	11.285.849,65	f 57.787.715,10
Papier o. h. Buitenl. in disconto		—	
Idem eigen portef. .	f	193.780.629,—	
Af: Verkochtaar voor de bk. nog niet afgel. "		—	193.780.629,—
Beleeningen			
incl. vrsch.	Hfdbk. f	41.222.776,31	
in rek.-crt.	Bijbnk. "	6.441.914,62	
op onderp.	Ag.sch. "	63.407.941,91	
	f	111.072.632,84	
Op Effecten	f	107.548.532,84	
Op Goederen en Spec. "		3.524.100,—	111.072.632,84
Voorschotten a. h. Rijk		—	4.367.566,94
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f	67.675.345,—	
Muntmat., Goud ..		367.468.818,36	
	f	435.144.163,36	
Munt, Zilver, enz. "		25.018.279,25	
Muntmat., Zilver ..		—	460.162.442,61
Belegging ^{1/5} kapitaal, reserves en pensioenfonds		—	23.521.426,96
Gebouwen en Meub. der Bank		—	5.000.000,—
Diverse rekeningen		—	40.396.717,23
	f	896.089.130,68	
		Passiva.	
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds		7.027.840,39	
Bijzondere reserve		8.000.000,—	
Pensioenfonds		5.136.625,90	
Bankbiljetten in omloop		794.460.760,—	
Bankassigatiën in omloop		264.496,24	
Rek.-Cour. { Het Rijk		—	
saldo's: { Anderen	f	41.847.754,32	41.847.754,32
Diverse rekeningen		—	19.351.653,83
	f	896.089.130,68	
Beschikbaar metaalsaldo	f	292.401.148,90	
Op de basis van ^{1/5} metaaldekking		—	125.086.546,79
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. "		—	1.462.005.740,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
21 Mei '28	67.675	367.469	794.461	42.112	292.401	55
14 " '28	67.680	367.469	811.535	37.650	289.788	54
7 " '28	67.684	367.469	828.012	35.582	286.505	53
30 April '28	67.689	367.469	853.274	35.288	283.122	52
23 " '28	67.701	367.469	783.360	38.743	296.593	56
16 " '28	67.701	367.469	793.704	37.702	294.225	55
23 Mei '27	58.896	357.909	792.881	41.964	277.214	53
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
21 Mei 1928	57.788	—	111.073	193.781	40.397
14 " 1928	64.658	—	118.942	193.630	40.499
7 " 1928	73.827	3.000	121.446	192.270	41.601
30 April 1928	63.288	4.000	155.380	189.706	40.865
23 " 1928	49.594	—	105.502	189.501	37.143
16 " 1928	53.693	—	111.521	181.948	42.989
23 Mei 1927	98.803	—	148.260	140.380	34.997
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van ^{3/5} metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 April 1928	2.282	3.831	161	45	2.078	258
1 Maart 1928	2.308	3.389	161	280 ³⁾	2.009	280
1 Februari 1928	2.316	3.390	162	278 ³⁾	2.128	460
1 Januari 1928	2.320	3.312	163	360 ³⁾	2.215	570
1 Dec. 1927	2.263	3.151	80	27	2.024	792
1 Nov. 1927	2.217	2.762	82	24	1.807	917
1 April 1927	1.657	2.495	146	32	1.775	648

¹⁾ Sluitp. der activa. ²⁾ Sluitp. der passiva. ³⁾ Schuld aan de kolonie.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
12 Mei 1928	193.000		306 300	38.500	124.040
5 " 1928	193.400		305.000	39.900	124.420
28 Apr. 1928	197.300		303.600	48.800	123.220
14 Apr. 1928	173.028	18.652	311.183	38.827	121.973
7 " 1928	173.302	19.184	311.296	45.977	121.419
31 Mrt. 1928	173.331	17.912	309.920	44.932	120.642
24 " 1928	173.245	18.647	308.589	44.055	121.747
17 Mei 1927	185.323	29.627	312.080	55.657	142.213
15 " 1926	200.070	38.006	330.470	41.754	164.101
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Beleeningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
12 Mei 1928		112.800		***	56
5 " 1928		115.800		***	56
28 Apr. 1928		121.300		***	55
14 Apr. 1928	13.015	25.154	70.142	56.392	55
7 " 1928	12.548	24.732	74.812	59.253	54
31 Mrt. 1928	12.582	25.605	74.514	57.463	55
24 " 1928	12.895	25.224	74.758	54.297	54
17 Mei 1927	14.036	20.007	63.243	57.834	58
15 " 1926	10.169	21.175	40.568	66.246	64
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{2}{3}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes			Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.		
16 Mei 1928	161.947	134.834	294.655	56.250	245.057		
9 " 1928	161.905	135.218	295.084	56.250	245.463		
2 " 1928	160.730	135.756	294.769	56.250	245.082		
25 April 1928	160.467	134.743	292.024	56.250	242.566		
18 " 1928	158.619	134.659	294.862	56.250	245.566		
11 " 1928	157.703	135.560	298.174	56.250	248.549		
18 Mei 1927	155.418	135.493	295.249	56.250	245.517		
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—		

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
16 Mei '28	29.577	55.846	19.165	95.377	46.863	40 $\frac{15}{16}$
9 " '28	29.457	55.695	13.075	100.782	46.437	40%
2 " '28	31.385	56.697	13.680	101.410	44.724	38 $\frac{7}{8}$
25 April '28	29.065	55.932	17.956	94.839	45.473	40 $\frac{3}{16}$
18 " '28	31.720	60.190	17.504	100.435	43.710	37
11 " '28	33.110	62.689	17.800	102.220	41.893	34 $\frac{1}{8}$
18 Mei '27	47.249	46.762	15.685	100.247	39.675	34 $\frac{1}{2}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl. ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen
18 Mei '28	5.543	1.864	343	62	1.686	13	1.776
10 " '28	5.543	1.864	343	61	1.869	14	1.791
3 " '28	5.543	1.864	343	60	2.711	14	1.714
26 Apr. '28	5.543	1.864	343	59	1.897	14	1.739
19 " '28	5.543	1.864	343	58	1.680	12	1.761
19 Mei '27	5.547	1.864	343	52	2.092	9	1.638
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat	Schat-kistbil-jetten ²⁾	Diver-sen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulleren	Staat
18 Mei '28	22.700	5.930	29.749	59.719	8.459	59
10 " '28	23.500	5.930	28.342	60.385	8.894	31
3 " '28	23.900	5.930	28.311	60.120	9.034	36
26 Apr. '28	23.050	5.930	28.152	59.198	9.336	195
19 " '28	23.400	5.930	27.500	59.514	8.571	170
19 Mei '27	27.400	5.700	18.074	52.157	9.823	172
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ Waarvan beschikbaar 463 miljoen. ²⁾ In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitenl. regeeringen. ³⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan als buitenl. circ. banken ¹⁾	Devisen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Mei 1928	2.040,8	85,6	212,9	1.985,9	59,7
7 " 1928	2.040,9	85,6	197,5	2.280,4	39,2
30 April 1928	2.040,9	85,6	167,7	2.492,9	102,8
23 " 1928	2.040,9	85,6	169,3	2.035,6	36,0
14 " 1928	2.019,2	85,6	194,1	2.248,7	39,6
14 Mei 1927	1.849,1	101,2	106,2	1.905,4	16,2
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Mei 1928	94,0	566,4	3.987,1	463,5	208,2
7 " 1928	94,0	558,1	4.238,9	430,5	189,5
30 April 1928	94,0	588,9	4.409,5	557,9	193,3
23 " 1928	94,0	542,1	3.760,1	671,1	190,6
14 " 1928	94,0	527,9	3.996,5	613,9	196,1
14 Mei 1927	92,9	507,9	3.351,7	625,1	258,4
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Mei, 30, 23, 14 April '28, 14 Mei '27, resp. 60; 43; 16; 68; 51; 85 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1928	Goud		Zilver ¹⁾	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. a/d. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
17 Mei	772	469	44	556	51	389	2.127	20	99
10 "	771	467	44	552	46	393	2.123	20	96
3 "	771	467	44	543	61	392	2.126	39	78
26 Apr.	760	472	44	557	48	392	2.106	17	116
19 "	760	464	44	544	41	391	2.105	19	87
19 Mei ²⁾	640	418	41	469	33	400	1.859	21	89

¹⁾ Aan de schatkist gecedeerd. ²⁾ 1927.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaal-middel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
2 Mei '28	2.709,4	1.249,7	159,0	757,1	363,1
25 Apr. '28	2.723,3	1.266,8	162,6	709,1	365,8
18 " '28	2.719,4	1.329,7	165,1	619,6	350,8
11 " '28	2.748,8	1.344,5	163,9	618,7	361,6
4 " '28	2.743,5	1.305,9	164,4	601,5	343,6
28 Mrt. '28	2.760,0	1.381,9	170,5	524,1	346,1
4 Mei '27	3.043,9	1.621,6	162,7	507,6	244,2

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
2 Mei '28	292,3	1.590,6	2.493,5	137,6	66,3	70,2
25 Apr. '28	304,8	1.572,6	2.474,6	137,6	67,3	71,3
18 " '28	340,7	1.582,0	2.423,3	137,6	67,9	72,0
11 " '28	378,0	1.588,8	2.478,4	137,1	67,8	71,6
4 " '28	383,2	1.601,0	2.435,0	135,7	68,0	72,1
28 Mrt. '28	385,8	1.567,1	2.404,2	136,2	69,5	73,8
4 Mei '27	316,3	1.720,8	2.389,3	129,0	74,1	78,0

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad munt-materiaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-ingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
25 Apr. '28	644	15.722	6.616	1.804	20.737	6.878
18 " '28	645	15.763	6.618	1.767	20.899	6.841
11 " '28	646	15.759	6.592	1.807	20.964	6.824
4 " '28	648	15.787	6.596	1.780	20.934	6.805
28 Mrt. '28	649	15.410	6.608	1.743	20.568	6.778
27 Apr. '27	670	14.353	5.924	1.679	19.296	6.088

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 21 Mei 1928.

De discontoverhooging te New York heeft in de achter ons liggende berichtperiode vrijwel alle fondsenmarkten beheerscht. Hoewel in vele kringen deze maatregel van de Federal Reserve Bank te New York was verwacht, heeft hij toch eenigermate als een verrassing gewerkt. Weliswaar heeft de positie van de Bank te New York alle aanleiding tot een discontoverhooging gegeven, doch dit was eenige weken geleden ook reeds het geval en op dezen grondslag redeneerende, zou het geen verwondering hebben gewekt, indien ook ditmaal de rentevoet van 4 pCt. gehandhaafd ware gebleven. Nu dit niet is geschied, heeft men op de internationale fondsenmarkten rekening gehouden met de mogelijke gevolgen, in den vorm van een beknotting der speculatie en een reactie van het algemeene koerspeil. In de eerste dagen na de discontoverhooging is te New York zelf niet veel onrust op te merken geweest, al valt dit voor een deel toe te schrijven aan het feit, dat Zaterdag de beurs gesloten is gebleven en dat uit dien hoofde de omvang van de zaken toch al reeds was afgenomen.

Voor al te Berlijn heeft men rekening gehouden met de voorvallen op de geldmarkt van New York. Aanvankelijk is de stemming aan de Deutsche beurzen opgewekt geweest, doch later zijn verkoopders in nogal ruime mate naar voren getreden. De voorloopige uitslag van de verkiesingen heeft hierin echter weer wijziging gebracht. Blijkens het verloop van de beurs beschouwt men dezen uitslag als een gunstigen factor. Dit, gevoegd bij de aankopen voor buitenlandsche rekening had een herstel ten gevolge, dat zich echter niet geheel tot het slot heeft kunnen handhaven.

Te Parijs is eenige reactie op te merken geweest, welke aan verschillende factoren kan worden toegeschreven. In de eerste plaats aan de vermoedheid van de markt na een tijdperk van zoo intensieve stijging, als juist voorbij is. Vervolgens heeft ook hier de discontoverhooging te New York tot voorzichtigheid aangemaand, temeer, omdat ook de geldmarkt te Parijs eenige verstijving heeft getoond. Hierbij kwamen de moeilijkheden van de Rio Tinto Mij. met de regering van Spanje en daar aandeelen Rio Tinto een geliefd speculatie-object aan de beurs van Parijs vormen, is het begrijpelijk, dat, in de gegeven omstandigheden, hiervan een zekere invloed is uitgegaan.

Te Londen is de stemming niet opgewekt geweest, hetgeen ook hier is samengegaan met een inkrimping van de omzetten. Daarentegen is de markt voor beleggingsfondsen opgewekt en vast gebleven. De aandacht bleef grotendeels gespannen op de houding van de geldmarkt; men vreesde, dat de discontoverhooging te New York het onttrekken van saldi aan de markt te Londen tengevolge zou kunnen hebben.

Ten onzent is de invloed van New York goed merkbaar geworden. De beleggingsmarkt heeft den invloed hiervan ondervonden via de hoogere koersen op de geldmarkt. In de meeste gevallen zijn de noteringen van inheemsche beleggingspapieren fractioneel gedaald. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105½, 105½, 105; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100½, 100½; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 98½, 98½, 98½; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 87½, 87½, 87, 87½; 8 pCt. Sao Paulo: 107½, 107½, 107½.

Wat de aandelenmarkten betreft, hebben *industriële fondsen* de sterkste reactie te zien gegeven. Deze is echter niet overal gelijkmatig geweest. De grootste koersverliezen leden aandeelen in kunstzijdefabrieken, omdat in den laatste tijd de stijging hoofdzakelijk aan buitenlandsche invloeden toe te schrijven is geweest en deze zich, in afwachting van de mogelijkheden in de naaste toekomst, niet zoo krachtig hebben doen gelden. Wel is later een herstel ingetreden, doch dit heeft zich niet geheel kunnen handhaven. Voorts waren buitenlandsche aandeelen, zooals Zweedsche Lucifer Maatschappij, d'Ougrée-Marihaye, enz. aangeboden. Van deze soorten hebben aandeelen Le Linoleum een uitzondering gevormd; omvangrijke kooporders hebben dit fonds belangrijk doen stijgen. Van de overige industriële aandeelen verdienen aandeelen Margarine Unie vermelding, welke een neiging tot reactie aan den dag hebben gelegd, ondanks de verklaringen van de directie ten aanzien van het bezit der vennootschap. Aandeelen Philips Gloeilampenfabrieken hadden onder eenigen verkoopdrang te lijden. Centrale Suiker Mij.: 81½, 78½, 77½; Fevenoord: 141½, 144, 145; Holl. Kunstzijde Ind.: 268, 265, 247½, 258½; Margarine Unie C. v. A.: 210½, 207, 204, 207½; Maekubee: 216, 202 (ex claim), 193½, 197½; Ned. Kunstzijdefabr. 564½, 560, 546½, 557½, 537; Philips Gloeilampenfabr. 752½, 753, 741, 745; Zweedsche Lucifer Mij.: 417½, 415½, 408½, 411, 407½; Le Linoleum: 335½, 367, 376, 413; Ougrée Marihay: 401½, 380, 386½, 381½.

De rubbermarkt is vrijwel verdaten gebleven. De prijs van rubber heeft nagenoeg geen veranderingen aangetoond en dit is de eenige factor, waarop de markt in de laatste tijden reageert. Ook het bericht, dat de voorraden te Londen in de achter ons liggende week met ruim 2100 tons zijn afgenomen, vermocht geen wijziging in de apathische houding te brengen. Amsterdam Rubber: 242, 238½, 242½; Deli Batavia Rubber: 162, 159½, 160½; Hessa Rubber: 305½, 301½, 303, 302½; Indische Rubber: 238, 235, 234, 233½; Kali Telepak: 253, 247, 248, 247; Java Caoutchouc: 146½, 144, 142½; Kendeng Lemboe: 302½, 297½, 295½; Majanglanden: 299, 295½, 298; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 282, 280, 270; 271; Oost Java Rubber: 270, 262, 259½, 258; R'dam Tapanoe: 117½, 116½, 112½; Serbadjadi: 119, 195, 194½, 193½; Sumatra Caoutchouc: 177, 175, 171; Sumatra Rubber: 212½, 210½, 207, 208; Ver. Ind. Cultuurond.: 132½, 129, 131, 129; Intercontinental Rubber: 13½, 13, 13½.

Voor *tabaksaandeelen* heeft eenige belangstelling bestaan, doch de koersen toonden toch niet genoeg weerstand, om het oude peil te handhaven. Een uitzondering werd gevormd door de aandeelen in Java ondernemingen welke in de meeste gevallen tot hoogere koersen waren gezocht. Arendsburg: 645, 640, 635½, 635; Besoeki Tabak: 537, 536, 538, 537; Deli Batavia: 541, 533, 535½; Deli Mij.: 466, 464, 460½, 463½; Ngoepit: 360, 357, 349, 347; Oostkust: 208, 196, 198½; Senembah: 520½, 518, 511½.

De markt voor *suikeraandeelen* is bijzonder stil geweest; noch voor aandeelen H.V.A., noch voor de andere soorten, heeft aandacht van betekenis bestaan. Wel was de grondtoon tamelijk vast, in verband met de houding van de Cubanoteeringen en met de melding, dat de V.J.S.P. een partij superieure stroopsuiker heeft aangedaan. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 190, 191, 193, 191½; H. V. A.: 767, 761, 766, 761; Javasche Cultuur Mij.: 408, 409, 405, 398½; Kalibagor: 416, 418; Maron: 280, 278½, 272; Ned.-Ind. Suiker Unie: 301, 303, 305; Pagottan: 323, 318½, 297 (ex div.); Poerworedjo: 124, 125; Sindanglaet: 460; Suiker Cultuur Mij.: 305½, 285½ (ex div.), 285; Tjeweng Lestari: 233½, 236, 225 (ex div.), 225½; Watoetoelis Poppoh: 820, 825, 830.

Petroleumaandeelen hebben, voornamelijk uit hoofde van hun internationaal karakter, een daling in het licht gesteld. Deze is zeer geleidelijk tot stand gekomen, behalve op den laatsten dag van de berichteweek, toen een nogal ingrijpende achteruitgang op te merken is geweest, althans voor aandeelen Koninklijke Petroleum Maatschappij. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 376½, 369, 365, 360; Gec. Holl. Petr. Mij.: 230, 234, 228, 221; Kon. Petroleum Mij.: 407½, 403½, 395, 388½; Perlak Petroleum: 71½, 71, 70, 71½; Poudawa: 23½, 23½, 24; Marland Oil: 41, 40¼, 38¾, 38½.

De *scheepvaartmarkt* heeft voor sommige fondsen, zooals aandeelen Kon. Holl. Lloyd en Noordzee, eenige opleving te zien gegeven, in verband met de jaarverslagen dezer maatschappijen, welke een gunstigen indruk op de beurs hebben gemaakt. Holland-Amerika Lijn: 79½, 78½, 77½; Java-China-Japan Lijn: 138½, 136½; Kon. Holl. Lloyd: 38, 37½, 38½, 38½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 91½, 89½, 91, 90; Ned. Scheepvaart Unie: 214½, 214½, 214½, 215; Stoomv. Mij. Nederland: 202½, 202½, 202; Stoomv. Mij. Noordzee: 64½, 65, 70½, 74.

De afdeling voor *mijnbouw aandeelen* was stil; er bestond eenige vraag naar aandeelen Redjang Lebong. Alg. Exploratie Mij.: 100½, 98½, 102½, 102; Billiton Ie Rubr. 1000; Boeton Mijnb. Mij.: 174½, 173, 168½, 170½; Müller & Co's Mijnb. Mij.: 94, 94½, 94½; Redjang Lebong: 117½, 120, 125, 130; Singkep Tin Mij.: 416, 413, 417½.

Bankaandeelen waren rustig, doch in verband met het beleggingskarakter dezer fondsen, iets lager. Amsterdamse Bank: 188, 187½, 189½, 188½; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 72, 70½, 69½, 67; Incasso Bank: 126; Koloniale Bank: 269, 268½, 270; Ned. Ind. Handelsbank: 183½, 185, 184, 184½; Ned. Handel Mij.: 190½, 194½, 196½, 195½; R'damsche Bankverg.: 100, 100¼, 99½, 100; Twentsche Bank: 143, 142.

De *Amerikaansche markt* is stil gebleven. Uit den aard der zaak heeft het publiek een afwachting houding aangenomen, zoodat een reactie is ingetreden. American Smelting & Ref. Cij. 197½, 196½, 190½, 191½; Anaconda Copper: 146½, 147½, 140; Studebaker: 68, 78½, 77½; U.S. Leather: 48½, 45½, 46½; U. S. Steel Corp.: 146½, 144½, 144½, 144½, 144½, 144½; Atchison Topeca: 195½, 195, 194½; Baltimore & Ohio: 118, 117; Erie: 61½, 58½, 58½; Missouri Kansas & Texas: 38½, 37½, 37½; New York Ontario & Western: 34½, 35½, 34, 36½, 36; Southern Pacific: 129½, 127½, 127½, 127½; Union Pacific: 198½, 195, 197, 198; Wabash Railway: 94, 93½, 90½, 93½.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

22 Mei 1928.

De tarwemarkt heeft deze week nog altijd sterk onder den indruk verkeerd van het op 10 Mei gepubliceerde Washingtonsche maandbericht en de uitstekende vooruitzichten in Canada. Op den eersten dag der week waren, zoowel Chicago als Winnipeg en in verband daarmee ook de termijnmarkten in Argentinië, weder lager en weliswaar had den volgenden dag eenig herstel plaats, doch in Europa kon het vertrouwen in de markt zich niet gemakkelijk herstellen en gedurende eenige dagen werd in alle invoerlanden slechts zeer weinig tarwe gekocht. Voortdurende uitstekende berichten uit Canada, waar de uitzaai ongeveer 14 dagen vroeger dan in andere jaren en dus zeer veel vroeger dan in 1927 gereed belooft te komen, en regenval in het Zuidwesten der Vereenigde Staten, drukten de markt, zoodat na het kleine herstel van 15 Mei aan de Noord-Amerikaansche termijnmarkten nog 2 dagen van flinke prijsdaling voorkwamen. Op den zeer flauwen Noord-Amerikaanschen markttag van 17 Mei hebben de meeste Europeesche invoerlanden echter gereageerd met een sterke uitbreiding hunner inkoop en vooral de lagere grades van Canadeesche tarwe werden in ruime mate gekocht, waarbij naast Duitschland en Engeland ook Nederland en België flinke inkoop deden. In plaats van een verlaging vond dan ook aan de termijnmarkt te Liverpool eenige prijsverhoging plaats en de betere Europeesche kooplust heeft daadlijk een herstel aan de Noord-Amerikaansche termijnmarkten met zich gebracht. Op den 19den ging dat herstel echter niet voort, omdat intusschen ook de invoerlanden tot de weder gestegen tarweprijzen geen kooplust meer toonden. De laatste dagen was de tarwemarkt in Europa dan ook zeer stil en vooral ten gevolge van slechte Europeesche vraag waren de uitvoerlanden op 21 Mei lager. Chicago sloot 1 à 1½ dollarcent per 60 lbs. lager dan een week tevoren, doch op den 17den zijn de prijzen nog 1 à 1½ cent lager geweest. Te Winnipeg bedroeg de verlaging ten slotte nog ongeveer ½ cent, hetgeen tegenover de prijzen van den 17den een herstel was voor Mei en Juli van 2½ en 1½, voor October van ¾ cent. Aan de Argentijnsche termijnmarkten zijn de tarweprijzen 20 à 25 centavos per 100 KG. gedaald.

In Argentinië was op 18 Mei, nadat op de vorige dagen een aanzienlijke prijsdaling had plaats gevonden, een herstel uitgebleven, ofschoon toch de Argentijnsche tarweverschepingen deze week zeer klein waren, vooral wegens de bezwaren, welke de Argentijnsche verschepingen ondervinden van stakingen in verschillende Argentijnsche havens. Daar staat echter tegenover, dat in West-Europa aanzienlijke hoeveelheden Platatarwe zijn opgeslagen en het ligt voor de hand, dat hiervan op de Argentijnsche tarwemarkt eenige druk uitgaat.

De kleine verschepingen van Argentinië hebben op 18 Mei tot de zooveen beschreven uitbreiding der zaken in tarwe naar Europa meegewerkt, maar de weinig vaste houding van de Canadeesche tarwepool, die nog veel tarwe

te exporteeren heeft vóór de nieuwe tarwe ter beschikking komt, houdt een herstel tegen van het vertrouwen in het tegenwoordige prijsniveau. Daar staat tegenover, dat uit de Vereenigde Staten in dit seizoen niet veel tarwe meer verwacht zal kunnen worden, terwijl ook de mogelijkheid bestaat, dat in het nieuwe seizoen althans van wintertarwe weinig export uit de Vereenigde Staten mogelijk zal zijn. De berichten over het gedeelte der wintertarwe, dat ten Oosten van de Mississippi niet verloren is gegaan, zijn echter gunstig, terwijl de buitengewoon goede vooruitzichten voor Oklahoma en Kansas zich handhaven. In Europa is de toestand nog altijd niet zeer rooskleurig, want het voortdurende koude weder houdt den groei der te velde staande gewassen tegen. De cijfers van het laatste Duitse oogstbericht per 1 Mei wijzen wel op een kleine verbetering gedurende April, doch zij zijn vrij wat ongunstiger dan in het vorige jaar en sedert 1 Mei hebben de gewassen slechts weinig voortgang kunnen maken. Hetzelfde geldt voor Frankrijk en Engeland en uit Polen wordt zelfs zeer ongunstig gerapporteerd. Ook de berichten uit Rusland schijnen erop te wijzen, dat het er daar met den zomer-uitzaai niet geheel naar wensch gaat, terwijl in verschillende gedeelten van Rusland ook het wintergraan zich niet voldoende heeft kunnen herstellen. Over het algemeen schijnt in Rusland de oogst ongeveer 14 dagen ten achter te zijn bij andere jaren. In Italië blijven de vooruitzichten zeer goed en hetzelfde geldt voor Zuid-Slavië, Oostenrijk en Tsjecho-Slowakye. Ook in Roemenië is men over den stand der gewassen niet ontevreden.

Rogge heeft aan de termijnmarkt te Chicago de fluctuaties van tarwe gevolgd, doch terwijl de tarweprijzen te Chicago veel lager kwamen dan tot nog toe in deze maand het geval is geweest, daalden de roggeprijzen ook deze week weder niet beneden het zeer lage punt van 3 Mei. De Julitermijn bleef zelfs steeds aanzienlijk daarboven, hetgeen samenhangt met de zeer lage raming van 1 Mei van den Amerikaanschen rogge-oogst. Zaken in rogge waren deze week van weinig beteekenis en uit Duitschland wordt zelfs bericht, dat daar nu voldoende buitenlandsche rogge is gekocht om in de behoefte te voldoen tot de nieuwe binnenlandsche oogst beschikbaar komt. Wanneer het echter juist is, dat deze, zooals verschillende berichtgevers beweren, ongeveer 14 dagen ten achter is bij andere jaren, hetgeen eveneens geldt voor den Duitschen tarwe-oogst, dan konden nog wel eens verdere inkoop noodzakelijk zijn. In vergelijking met een week tevoren sloot rogge te Chicago op 21 Mei voor Mei 3¼, voor Juli 1 dollarcent per 56 lbs. hooger.

Uit Argentinië zijn de verschepingen van rogge ook deze week weder klein geweest.

De maïs-markt heeft sterk den invloed ondervonden van de staking in verschillende Argentijnsche havens, omdat daardoor de verschepingen vrij sterk zijn belemmerd. De afgeladen hoeveelheid is dan ook deze week veel kleiner geweest dan de vorige weken het geval was. Daar tevens de vraag in sommige Europeesche invoerlanden voor spoe-

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Mei	Mais Mei	Lijnzaad Mei
19 Mei '28	147¾	104⅞	64½	11,80	7,95	16,05
12 „ '28	150⅞	103½	65¾	12,15	8,20	16,—
19 Mei '27	142¾	88⅞	49⅞	12,25	6,05	15,90
19 Mei '26	160¼	68⅞	38¾	13,10	6,65	15,30
19 Mei '25	167—	113⅞	45⅞	15,30	9,70	21,—
20 Juli '14	82	56⅞	36½	9,40	5,38	13,70

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	21 Mei 1928	14 Mei 1928	23 Mei 1927
Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	15,25	15,25	15,75
Rogge (No. 2 Western) .. ¹	15,30	15,55	13,50
Mais (La Plata)	239,—	239,—	171,—
Gerst (No. 2 barley) ... ²	260,—	261,—	260,—
Haver (Canada 3)..... ¹	15,50	15,75	12,75
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad).. ¹	13,45	13,40	11,65
Lijnzaad (La Plata)	375,—	370,—	373,—

¹) per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	13/19 Mei 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	13/19 Mei 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe.....	21.379	834.800	842.978	3.058	30.040	29.065	864.840	872.043
Rogge	2.771	75.268	110.540	—	—	—	75.268	110.540
Boekweit	223	8.123	9.357	—	—	67	8.123	9.424
Mais	7.171	370.710	517.635	2.454	88.191	89.458	458.901	607.093
Gerst	1.302	129.125	174.518	300	3.540	6.529	132.665	181.047
Haver.....	918	69.611	68.784	160	160	2.728	69.771	71.512
Lijnzaad	6.726	92.344	103.826	9.095	163.256	100.048	255.600	203.874
Lijnkoek	66	83.326	73.465	—	1.184	—	84.510	73.465
Tarwemeel	208	45.070	47.207	900	17.359	15.719	62.429	62.926
Andere meelsoorten	210	5.342	7.231	—	—	—	5.342	7.231

dige Platamaïs ook deze week bevredigend, en in Nederland zelfs zeer levendig was, kon de premie voor spoedige maïs boven latere posities zich ten volle handhaven en zelfs voor de eerste booten een vermeerdering ondergaan. Veel Platamaïs in afgeladen booten, welke aan het stakingsgevaar ontkwamen en hun reis naar Europa aanvingen, is deze week naar Nederland en België verkocht, terwijl ook Noord-Duitschland stijgende belangstelling toonde. Geleidelijk trad voor pas gestoomde en ladende partijen eenige prijsverhoging in. De Argentijnsche termijnmarkten ondergingen eenige verhoging, doch op 19 Mei ging een deel daarvan weder verloren. Op den 21sten trad echter weder eenig herstel in en de markten sloten 10 a 20 centavos per 100 KG. hooger dan op den 14den.

Uit andere exportlanden worden slechts zeer kleine hoeveelheden maïs afgeladen, welke op de markt nauwelijks eenigen invloed uitoefenen. In Noord-Amerika heeft de maïsmarkt zich vrij wat hersteld, doch de vooruitzichten voor den nieuwen oogst blijven over het algemeen bevredigend. De prijsverhoging, welke in den loop der week sedert de zeer flauwe markt van 14 Mei te Chicago is ingetreden, bedraagt 2 a 2½ dollarcent per 56 lbs.

In Zuid-Afrika blijft men rekenen op een grooten maïs-oogst, doch behalve naar Engeland vinden in nieuwe Zuid-Afrikaansche maïs op aflading in den nazomer nog nauwelijks zaken plaats. Op 21 Mei was de maïsmarkt in Europa over het algemeen gemakkelijker, doch aankomende partijen blijven in alle havens gemakkelijk opname vinden, omdat de voorraden in de invoerlanden zoo sterk zijn geslonken, en op den volgenden dag was de stemming aan verschillende Europeesche markten reeds weder beter.

In gerst worden nog altijd weinig zaken gedaan en daar deze week de verschepingen groot waren, waartoe voornamelijk bijgedragen is door Britsch-Indië, terwijl ook Roemenië grotere hoeveelheden heeft afgeladen dan tot nog toe het geval was, verkeerde de markt in vrij gedrukte stemming. Daarbij was Winnipeg aanvankelijk zeer flauw, doch later trad een flink herstel in. In Noord-Amerikaansche gerst op aflading in de laatste maanden van het jaar komen geregeld naar Duitschland en Nederland zaken tot stand, terwijl bovendien zoowel Nederland als de Noord-Duitsche havens geregeld koopers bleven voor de overigens nogal beperkte hoeveelheden Noord-Amerikaansche gerst, die op spoedige verscheping worden aangeboden. Er is deze week uit Noord-Amerika zeer weinig gerst afgeladen.

Haver is deze week niet vast geweest, hetgeen aanvankelijk vooral het gevolg is geweest van de flauwe markten in Canada. Deze hebben wel tot meer zaken in Canadeesche haver naar Europa geleid, doch over het algemeen de stemming aan de havermarkt veel minder vast gemaakt. Dit geldt ook voor Platahaver, welke deze week slechts weinig vraag ontmoette, ofschoon de verschepers hun prijzen voor aflading in Mei en Juni nogal wat hebben verlaagd. De termijnmarkt te Buenos Aires bleef echter vast. Gedurende de tweede helft der week heeft de markt zich in Canada flink hersteld. Tengevolge van de hooge prijzen, welke tegenwoordig voor haver worden gevraagd, valt de kooplust, welke anders in dit gedeelte van het seizoen zich uitbreidt, niet mee.

SUIKER.

Ook de afgelopen week bleven de verschillende suikermarkten kalm gestemd.

Doordat Raffinadeurs in Amerika eenige ladingen ruwe suiker kochten, konden prijzen ietwat verbeteren. De termijnmarkt te New York sloot op de volgende noteringen: Sp. C. 4.52; Mei 2.70; Juli 2.76; Oct. 2.91; Dec. 2.91; Mrt. 2.81.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 60.000 tons, de versmeltingen 54.000 tons tegen 73.000 tons in 1927 en de voorraden 526.000 tons tegen 267.500 tons.

In Cuba- en andere koloniale suiker ging slechts weinig om; raffinadeurs schijnen vooralsnog geen behoefte te hebben groote inkoop voor de toekomst te doen. Houders van Cubasuiker konden den prijs voor hun product op pariteit van 2½ d.c. c. & fr. houden.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche prod. tot 15/5 ..	3.965.000	4.375.000	4.550.842
Consumptie	38.381	47.000	58.000
Weekontv. afscheephavens ..	45.978	69.003	82.837
Totaal sedert 1/1	2.793.048	3.103.889	3.390.400
Werkende fabrieken	13	20	54
Weekexport	52.747	78.678	85.351

Totale export sedert 1/1	1.447.937	1.679.166	1.921.772
Voorraad afscheephavens ...	1.328.760	1.437.989	1.468.628
Voorraad Binnenland	1.149.922	1.271.111	1.192.850

In Engeland was de stemming op de termijnmarkt ongeanimeerd en brokkelden prijzen af. De slotnoteringen waren als volgt: Mei Sh. 15/7½; Aug. Sh. 15/6¼; Dec. Sh. 15/7½; Mrt. 29 Sh. 15/10½. De prijs voor geraffineerde suiker werd met 3 d. verhoogd voor alle posities.

Op Java verkochten de V.I.S.P. deze week ongeveer 2000 tons Sup. Stroopsuiker uit oogst 1928 tot f 15,75 en nog een kleinigheid No. 16 & hooger tot f 14,—.

Voor tweedehands suiker bleef de markt stil, terwijl noteringen bijna geen verandering ondergingen.

Hier te lande bleef de markt de geheele week uiterst kalm gestemd zonder noemenswaardige fluctuaties. Het slot was Mei f 16½; Aug. f 16¾; Dec. f 17¼ en Mrt. f 17½. De omzet bedroeg deze week 1350 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 16 Mei 1928.

Amerikaansche katoenprijzen zijn weer zeer onregelmatig geweest. Ji. Maandag had in Liverpool een daling plaats van 22 punten in Mid-American spot, terwijl „futures” zelfs beneden 11 d. per lb. noteerden, met slechts een verschil van 24 punten tusschen het hoogste en laagste punt voor alle maanden tot Mei volgend jaar. Gisteren was de markt opnieuw flauwer, doch hedenmorgen open Liverpool 5/7 punten hooger. Egyptische katoen is eveneens flauwer in prijs. De locovraag is weer gering geweest en de totaal verkoopen bedroegen in Liverpool de vorige week slechts 30.000 balen, waarvan iets minder dan twee derde Amerikaansche katoen.

De Amerikaansche garenmarkt is flauw met beperkte verkoopen in alle soorten twist en weft. Spinners rapporteerden gisteren bijna zonder uitzondering, dat zij slechts zeer lage bidingen kregen, welke behoudens enkele uitzonderingen niet aanneembaar waren. Verder werden enkele flinke partijen getwijnde bundelgarens verkocht voor binnenlandsch verbruik, terwijl voor de Oostersche markten eveneens op beperkte schaal wat omgaat. Naar Egyptische garens bestaat weinig vraag, terwijl de omzet beperkt is, voornamelijk tot twist en weft van de gewone standaard-kwaliteiten. Verder worden er op beperkte schaal zaken gedaan in 60/2 en 80/2 bundels voor Indië en in de fijnere nummers voor binnenlandsch verbruik, doch over het algemeen genomen gaat er voor export weinig om. De cijfers van den „Board of Trade” betreffende den export van katoenen garens gedurende de maand April zijn bij lange na niet voldoende, zijnde ruim 3½ miljoen pond lager dan die van April 1927. Het totaal van Duitschland en Nederland is 1.903.200 pond minder, terwijl de cijfers van Britsch-Indië 1.177.700 pond lager zijn, ondanks het feit, dat naar Burmah 101.000 pond meer werd uitgevoerd. Andere aanzienlijke verlagen komen op rekening van Australië, België, Roemenië en de United States, terwijl Canada en China (inclusief Hongkong), Cecho-Slovakije en Frankrijk hun afdame vergroot hebben.

De doekmarkt weerspiegelt de positie van de katoenen garenmarkt, als boven omschreven. Er bestaat een goede vraag naar diverse soorten, speciaal naar fancies, zoowel van China als Indië en de fluctuaties in katoenprijzen gedurende de afgelopen week hebben gelegenheid gegeven bepaalde lines te plaatsen, die zeker anders hadden moeten worden teruggewezen. Prijzen kunnen zich goed handhaven, doch er moet nog een groote golf overbrugd worden, vóórdat men weer op normale wijze zaken zal kunnen doen. Koopers zijn over het algemeen voorzichtig en gaan slechts aarzeland tot zaken over, speciaal nu katoenprijzen zoo hevig fluctueeren.

Liverpoolnoteringen	Oost. koersen	8 Mei	15 Mei
		9 Mei	16 Mei
F.G.F. Sakellaridis	21,60	21,15	T.T. op Br.-Indië 1/5½ 1/6
G.F. No. 1 Oomra	8,40	8,05	T.T. op Hongkong 2/0¼ 2/0¼
			T.T. op Shanghai 2/7½ 2/7½

Notering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	18 Mei 1928	11 Mei 1928	4 Mei 1928	18 Mei 1927	18 Mei 1926
New York voor Middling ...	21,70 c	22,05 c	21,35 c	15,80 c	18,70 c
New Orleans voor Middling	20,78 c	21,23 c	20,62 c	15,43 c	17,97 c
Liverpool voor Middling ...	11,71 d	11,62 d	11,60 d	8,72 d	10,20 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '27 tot 11 Mei '28	Overeenkomstige periode	
		1926/27	1925/26
Ontvangsten Gulf-Havens.	8034	12517	9201
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr.Brittannië	1282	2405	2074
„ „t.Vasteland etc.	4487	5985	4080
„ „ Japan.....	883	1639	1072

Voorraden.
(In duizendtallen balen).

	11 Mei '28	Overeenkomstig tijdstip	
		1927	1926
Amerik. havens.....	1422	1806	939
Binnenland.....	649	743	1394
New York.....	114	222	33
New Orleans.....	337	478	275
Liverpool.....	579	1069	569

KOFFIE.

Ook deze week bleef het artikel vast gestemd en de prijzen liepen — zij het ook niet in het snelle tempo van de beide vorige weken — nog verder op. De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos stegen nog 1/- à 1/6 en die van Rio -/6 à 1/-, terwijl Nederlandsch-Indië met Robusta W.I.B. f.a.q. ongeveer 1 ct., Palembang Robusta ongeveer 3/4 ct. en de betere ongewasschen Sumatrasoorten 1 à 1 1/4 ct. hooger liepen.

Ook aan de locomarkt waren de prijzen beter; dientengevolge moesten de officieele noteeringen van Santos en Robusta weder 1 ct. worden verhoogd. De afzet was niet onbevredigend.

Aan de termijnmarkt liepen de noteeringen van het Santos-contract 1 ct. op en die van het Gemengd contract ongeveer 1/2 à 1 1/4 ct., voor de loopende maand zelfs ruim 1 1/2 ct.

Volgens een dezer dagen uit Brazilië ontvangen telegram bedroeg de voorraad in de pakhuizen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 30 April 12.115.000 balen. Op 31 Maart was deze voorraad 12.653.000 balen groot. De vermindering heeft dus in April bedragen 538.000 balen, een cijfer, dat grooter verwacht was, aangezien tegen het einde van Maart in Brazilië officieel bekend was gemaakt, dat uit den loopenden oogst op dat oogenblik geen koffie ter verdere doorzending naar de binnenlandsche pakhuizen meer in den Staat Sao Paulo aanwezig was. Indien deze mededeeling juist was geweest, zou de afname in April grooter geweest moeten zijn, daar in die maand uit de pakhuizen in het binnenland naar de haven van Santos 724.000 balen zijn doorgezonden. Het verschil tusschen deze hoeveelheid en de 538.000 balen, waarmede de binnenlandsche voorraad verminderd is, moet dus in die maand nog in het binnenland zijn aangevoerd (dat zijn dus 186.000 balen). Overigens zal moeten worden toegegeven, dat een verschil van een paar honderd duizend balen op een voorraad van zoveel miljoenen feitelijk geen gewicht in de schaal legt. Hoe groot de vermindering van dien binnenlandschen voorraad in den loop van het volgend oogstjaar zijn zal, laat zich met grond van waarschijnlijkheid als volgt becijferen:

Voorraden in het binnenland van Sao Paulo
op 30 April 1928 12.115.000 bn.
Van den loopenden oogst der andere Staten
nog niet afgeleverd in de uitvoerhavens op
30 April 1928 (raming) 2.500.000 „
Voorraad in de haven van Santos op 30
April 1928 1.102.000 „
Voorraad in de haven van Rio op 30 April
1928 283.000 „
Voorraad in de andere Braziliaansche havens
op 30 April 1928 150.000 „

Totale voorraad in Brazilië op 30 April 1928 16.150.000 bn.
Af: Braziliaansche uitvoer en eigen verbruik
van 1 Mei tot 30 Juni 1928 (raming) 2.500.000 „
Totale voorraad in Brazilië op 30 Juni 1928 13.650.000 bn.
Oogst geheel Brazilië 1928/29 (raming) 13.000.000 „
26.650.000 bn.

Af: Braziliaansche uitvoer en eigen verbruik
van 1 Juli 1928 tot 30 Juni 1929 (raming) 15.500.000 „
Totale voorraad in Brazilië op 30 Juni 1929 11.150.000 bn.

Volgens deze becijfering zal dus aan het eind van het oogstjaar 1928/29 de totale voorraad in Brazilië waar-

schijnlijk slechts 2.500.000 balen kleiner zijn dan aan het eind van het loopende oogstjaar (30 Juni).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 106/6 à 108/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 110/- à 112/-, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 75/6 à 77/-.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Mei/Juni verscheping, 39 1/2 ct.; Bencoelen Robusta, Mei/Juni verscheping, 40 1/2 ct.; Mandheling Robusta, Mei/Juni verscheping, 43 3/4 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Mei/Juni verscheping, 48 3/4 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Juli/Dec. verscheping, 48 1/2 ct.; alles per 1/2 KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteeringen werden deze week verhoogd voor Superior Santos van 64 op 65 ct. per 1/2 KG. en voor Robusta van 48 op 49 ct.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
22 Mei	59	58	56 1/2	—	48 1/8	46 3/4	45 1/4	44 5/8
15 „	58	57	55 1/2	—	46 3/4	46 1/4	44 1/2	43 3/8
8 „	53 1/2	52 1/2	51 1/2	—	42 1/8	43	42	41
1 „	52 1/2	51 1/2	50 1/2	—	42 3/8	42 1/8	40 7/8	40

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mei	Sept.	Dec.	Maart
21 Mei	\$ 15,38	\$ 15,56	\$ 15,59	\$ 15,55
14 „	„ 15,35	„ 15,59	„ 15,50	„ 15,55
7 „	„ 14,90	„ 14,95	„ 14,78	„ 14,50
30 April	„ 14,50	„ 14,30	„ 14,08	„ 13,80

Rotterdam, 22 Mei 1928.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7 ¹)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4 ¹)	
21 Mei 1928	306.000	27.575	1.024.000	33.500	6
14 „ 1928	303.000	27.225	1.109.000	33.500	6
7 „ 1928	298.000	26.225	1.157.000	33.500	6
23 Mei 1927	166.000	23.825	994.000	24.100	5 15/16

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli
19 Mei 1928....	61.000	3.480.000	166.000	9.127.000
21 Mei 1927....	67.000	3.130.000	179.000	8.504.000

¹) In Reis.

THEE.

In de Amsterdamsche veiling van de vorige week bestond het aanbod uit ruim 18.000 kn. Er heerschte in het algemeen een levendige, hoewel dikwijls onregelmatige vraag, waardoor de gemiddelde prijs ruim 3 cents boven die van de vorige veiling kon stijgen.

Zowel van bladsoorten als gruis-theeën werden verschillende partijen tot 7 cents duurder verkocht, andere daarentegen brachten slechts één à twee cents meer en een enkele maal zelfs één cent minder op. De meeste partijen werden afgedaan tegen prijzen, die tusschen deze uitersten lagen.

Terwijl in de veiling reeds weinig werd opgehouden, bestond voor die thee ook na afloop levendige belangstelling, zoodat ten slotte niet dan zeer weinig onverkocht bleef.

De volgende veiling, waarin naar alle waarschijnlijkheid ruim 20.000 kn. zullen worden aangeboden, wordt gehouden op Donderdag 7 Juni.

Amsterdam, 21 Mei 1928.

COPRA.

De markt zakte in de afgelopen week vrij plotseling circa $f \frac{1}{2}$. Op het lagere niveau is echter weer meer belangstelling. In het algemeen worden grootere verschepingen verwacht van Singapore en de Zuidzee-eilanden.

De slotnoteeringen. zijn:

Nederl.-Indische fms. stoomend	f 33
" " " April/Mei aflad.	" 33
" " " Mei/Juni aflad.	" 33
" " " Juni/Juli aflad.	" 33
" " " Juli/Aug. aflad.	" 33

STEENKOLEN.

Het wonderlijke feit doet zich voor, dat de prijzen in de meeste productiegebieden van Engeland neiging tot afbrokelen vertoonen, niettegenstaande de moeilijkheden, die Westfalen door de transportstaking ondervindt bij den afzet van zijn producten. In de Ruhrhavens staan alle tippen stil en er worden, behalve in Walsum en Schwelgern, slechts nog kolen verladen aan het Rijn-Herne Kanaal.

Voor export overzee geeft het Kolensyndicaat sinds enkele weken geen offerten meer af.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde ..	f 9,50
Durham Ongezeefde	" 10,25
Cardiff 2/3 Large, 1/3 Smalls ..	" 12,—
Schotsche Gezeefde	" 9,—
Yorkshire Gewasschen Doubles ..	" 11,—
Westfaalsche Vefförder	" 13,75
" Vetsukken	" 15,—
" Smeenootjes	" 14,50
" Gasvlamförder ..	" 13,75
" Gietcokes	" 16,75
Hollandsche eierbriketten	" 14,—

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10.50.

Markt prijshoudend. 22 Mei 1928.

IJZER.

Van de ruwijzermarkt is geen nieuws mede te deelen. De prijzen zijn vast. Op de staalmarkt heeft zich de hausse verder voortgezet.

De Duitse staalprijsen zijn m.i.v. 1 Mei jl. in verband met de kolenprijs-verhooging op een hooger niveau gebracht. De ruwijzerprijzen echter blijven ongewijzigd.

	Noteering in de week van		
	7/13 Mei 1928	14/20 Mei 1928	16/22 Mei 1927
Ruwijzer.			
<i>f. o. t. furnace</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	68½	68½	77½
" " " 3	66	66	75
" " " 4	65	65	74
Hematite East Coast mixed numbers	70	70	80
<i>Wagon départ Longwy (Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage	445	445	500
Semi-phosphoreuse	480	480	535
<i>ab Werk Rhein.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giessereiroheisen no. 1	86½	86½	88
" " " 3	82	82	86
Hämatit	87½	87½	93½
<i>f. o. b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3 ..	61-62	61-62	64-65
Walsproducten.			
<i>f. o. b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Stafijzer	110-112	112½	94-95
Plaatijzer 5 mM	126	127½-128½	117½-118
" 3 "	131	131	125

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan-daard	Koper Electro-lytisch	Tin	Lood	Zink
21 Mei 1928 ..	63.5/-	68.-/-	229.10/-	20.5/-	26.-/-
14 " 1928 ..	62.5/-	67.-/-	232.7/6	20.7/6	26.5/-
7 " 1928 ..	61.7/6	66.15/-	232.17/6	20.7/6	26.7/6
30 Apr. 1928 ..	61.12/6	66.15/-	230.15/-	20.5/-	25.15/-
23 Mei 1927 ..	54.7/6	61.2/6	295.2/6	24.15/-	29.2/6
20 Juli 1914 ..	61.-/-	6	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

Tegen het einde van de afgelopen week was de vraag naar tonnage voor graan van Montreal iets beter, doch de vrachten zijn over het algemeen laag. Naar de Middellandsche Zee werd 15½ tot 15½ cents betaald per tweede helft Mei en 16½ tot 17 cents naar de Spaansche Middellandsche Zee. Voor Mei-tonnage naar Antwerpen/Rotterdam werd 10½ cents betaald voor gerst, optie Hamburg/Bremen 1 cent extra. De Northern Range en de Golf van Mexico bleven zonder zaken.

De suikervrachtenmarkt van West-Indië was kalm. De vrachten voor prompte groote booten bleven onveranderd, doch voor kleine booten was eenige stijging waar te nemen. Cuba bevrachtte een 7000 tonner naar de gebruikelijke Continentale havens tegen 16/- met optie U.K. tegen 16/6. Van Domingo werd een 3500 tonner bevracht naar U.K./Continent per Mei tegen 19/- en een dergelijke boot per eerste helft Juni tegen 19/3.

De markt van de North Pacific bleef over het algemeen flauw gestemd. Bevrachters toonden echter iets meer interesse voor Juni tonnage tegen onveranderde vrachten. Naar U.K./Continent werd 26/- betaald met 6d. minder indien Antwerpen/Rotterdam.

Van de La Plata werd de afgelopen week slechts matig bevracht, hetgeen een gevolg is van de verbreiding van de arbeiders oneenigheden in Argentinië. Per Juni werd van de bovenrivier 21/6 betaald en Juni/Juli 22/-. Een Juni boot is bevracht naar Valencia en/of Barcelona tegen 23/- basis één haven.

De chilispeter vrachtenmarkt bleef lusteloos. Een zeer prompte boot van 65/7000 tons heeft 19/- geaccepteerd naar Bordeaux/Hamburg range met opties, ligdagen 23 Mei, waardoor de markt zonder eenige order is geworden voor wilde tonnage.

De oostelijke afdelingen bleven over het algemeen vast met nagenoeg onveranderde vrachten. De vraag naar tonnage voor graan van Australië was matig. Een 6800 tonner met 25 Juni cancelling is bevracht van Zuid-Australië naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent tegen 36/3 basis één loshaven, doch een 6500 tonner heeft van West-Australië per 25 Juni/25 Juli 35/- bedongen. Van Britsch-Indië was een vaste vraag naar tonnage en er werd bevracht van Bombay/Karachi/Marmagoa naar de Middellandsche Zee tegen 22/- op deadweight basis per Juni. Karachi bevrachtte naar het Continent tegen 22/-, optie U.K. 22/6 per Juni/Juli. Voor mais van Kaapstad naar U.K./Continent (Gibraltar/Hamburg range) is 23/- betaald.

De Donau bleef zonder vraag naar tonnage. Ook van de Zwarte Zee zijn geen afsluitingen te vermelden; er wordt nog steeds 10/6 in uitzicht gesteld naar het Continent.

De Middellandsche Zee was kalm. Erts betaalde o.m.: Melilla/Cardiff 5/7½, Birkenhead 7/-, Huelva/Rotterdam 5/7½, Hamburg 7/7½. Fosfaat betaalde: Sfax/Bordeaux 5/4½.

De Golf van Biscaye was iets levendiger. Bilbao bevrachtte eenige ladingen naar Rotterdam of Vlaardingen tegen 5/6, Tyne Dock 6/, Cardiff 6/- en Ardrossan 6/9.

De uitgaande kolenvrachten van Engeland bleven vast. Zuid-Wales betaalde o.m.: Rouaan 3/6, Piraeus 10/-, Las Palmas 8/- en van de Oostkust werd betaald: Copenhagen 5/-, Rotterdam 3/4½, Alexandrië 9/6, Three Rivers 6/6.

RIJNVAART.

Week van 13 t/m. 19 Mei 1928.

De aanvoeren van zeezijde bleven stationnair. Scheepsruimte bleef voldoende beschikbaar, werd echter in het laatst der week schaarscher, doordat veel schepen op eigen risico in daghuur of vrachtledig naar de Ruhrhavens sleepten. Voor erts naar de Ruhrhavens werd betaald f 0.45 a f 0.50 met ¼, en f 0.55 a f 0.60 met ½ lostijd, alsmede voor oponthoud na lostijd op de bestemming door staking 2½ a 3 cent per ton. Naar Mannheim resp. Bovenrijn werd nagenoeg alles in daghuur gecharterd, groote schepen op basis van 2¼ a 2½ cent, kleinere schepen 2¼ a 3 cent per ton. Schepen, welke in Rotterdam gecharterd werden voor een lading kolen vanaf Rhein-Hernekanal naar Rotterdam, ontvingen hiervoor de officieele in Ruhrort genoteerde dagvracht. Het sleeploon steeg geleidelijk van 30 cents tot 40 cents tarief. De waterstand bleef onveranderd.

In de Ruhrhavens duurde de staking onverminderd voort, de algemeene situatie werd nog verscherpt. Van de Ruhrhavens bleven de verscheperingen van kolen gering, daartegen van het Rhein Herne-Kanaal zeer levendig. De vrachten bleven ongewijzigd.